

A Kossuth
Nyomda
PÁLYÁZATOT HIRDET

a következő
műszaki munkások
betöltésére:

**szedőtechnológusi,
ofsetnyomó technológusi,
könyvkötő technológusi,
elektromérnöki,
műszaki fejlesztési főelőadói**

Feltétel:

szakirányú egyetemi
vagy főiskolai végzettség
és legalább kétéves
nyomdai ipari üzemi gyakorlat.

Kérjük, hogy a pályázatokat részletes szakmai önéletrajzzal
a vállalat munkaugyi osztályára nyújtásuk be,
címe: Budapest V., Alkotmány u. 3.

MEGVÉTELRE KÍNÁLJUK:

két Prága V3S, üzemképes iszapszippantó
egy üzemképes Zuk kistehergépkocsi
egy üzemképes Polip markolófej
(csillagkandó)
öt üzemképes frisslevegős mentőkészülék
egy üzemképes ADWEL összeadógép
egy üzemképes Hidrofor

Alkatrészeket kínáljuk az alábbi,
üzemképtelen gépeket:

egy TR-15-ös szállítószalag
egy TR 6-os szállítószalag
egy tereprendező (Zetorhoz)
egy fűnyírógép (Zengő)

Győr-Sopron megyei Talajtergőzdező Vállalat

Sopron, Kossuth Lajos u. 45.
Felhívószámát ad: Kertész István műszaki ov.
Telefon: 14-140. Telex: 24-9155.

Tipizálás miatt eladjuk a következő gépeket:

egy BUMAR L-2-es típusú homlokrakodó, gyártási éve: 1977
egy NV 15 D típusú statikus úthenger, gyártási éve: 1974
egy P 403-as típusú ekskavátor, gyártási éve: 1976
egy D 598-as hidraulikus talajgyalu, gyártási éve: 1974
egy D 606-os típusú bulldozer, gyártási éve: 1978

Városi-Járásai Szolgáltató költségvetési Üzem

Keszthely, Lehel u. 2. 8360
Telefon: 12-295
Ugyintéző: Molnár Sándor.

Agrotröszt értesíti kedves vevőit és szállítóit, hogy

**a Mezőgazdasági
Gépalkatrész
Kereskedelmi
Vállalat**
(MEGÉV, Budapest XV.,
Cservenka Miklós út 103-105. 1601)
**a pótalkatrészek,
gördülőcsapágyak
és műszaki áruk
éves leltározását
szeptember 1-től 15-ig
tartja**

A leltározás idején az árukiadás és az áruátvétel szünetel

AGROTRÖSZT
MEZŐGAZDASÁGI ELLÁTÓ TRÖSZT

Egészségügyi minisztériumi műszeripari szolgáltató közpévvállalat
budapesti központtal

**pályázatot hirdet
épületgépész
üzemmérnöki állásra**

Pályázhatnak üzemmérnöki végzettségű,
8-10 éves gyakorlattal rendelkező,
feddhetetlen előéletű személyek.
Előnyben részesülnek, akik tervezői, kivitelezői,
esetleg műszaki ellenőri gyakorlattal rendelkeznek.
A pályázatához részletes önéletrajtot és tevékenységi leírást kérünk,
a fizetési igény megjelölésével.

A pályázatokat „Sürgős 2993” jellegre,
a Felszabadulás téri hirdetőbe kérjük.

Szögvasból készített,

nagy teherbírási, kifogástalan állapotban lévő
- gépalkatrészek tárolására is alkalmas -

**200 raktári állvány
eladó**

Méretei: 3 m magas
1,5 m széles
0,5 m mély

Megtekinthető és érdeklődni lehet: a

fóti Béke Mgtsz

autóbantó üzemében, szombat kivételével 8 és 15 óra között.

Átadunk

Budapest közvetlen közelében, közút és vasút mentén lévő,
raktárnak kiválóan alkalmas
TOBB EZER NEGYZETMÉTERES TERÜLETET
Ellentétlenül elsősorban a létesítendő raktár
részbeni átengedését kérjük.

Az átadandó területért a körülánítás egyéb módja is szóba jöhet.

Érdeklődni lehet vállalatunk jogi és igazgatási osztályán,
a 321-134-es telefonszámon.

**A Csepel Művek
Szolgáltató Vállalata
megvételre felkínálja**

használaton kívüli anyagait,
**hulladéktároló konténerek
műkö elemeit:**
254 db 1 j műkö elem, 270/62,8 cm, ára 486 Ft
260 db 2 j műkö elem, 270/62,8 cm, ára 442 Ft
23 db 2x j műkö elem, 270/62,8 cm, ára 442 Ft
131 db 3 j műkö elem, 270/62,8 cm, ára 434 Ft

Az elemek megtekinthetők a Budapest XXI., Erdősor úti lakótelepen,
az építésvezetésén (XXI., Rákosi Endre u. 175.),
ügyintéző: Kubinyi József építésvezető. Telefonszáma: 341-756.

NEMZETKÖZI KOOPERÁCIÓK

Küzdelmes akadályfutás

Az 1980-ban megváltozott gazdasági szabályozók a vállalatok tőkés cégekkel kialakított termelési együttműködésére is hatóttak. Ennek mértékét vizsgálta egy felmérés a nem rubelelszámolású kooperációs exportforgalom alapján legjelentősebb húsz gazdálkodóegységénél, melynek legfontosabb megállapításai elgondolkodtatóak.

A külpiazi és belföldi árak összekapcsolása jelentette a legényesebb változást a szabályozásban. (A vizsgálati körből 1980 folyamán 15 gazdálkodóegység úgynevezett „vezető” és 3 úgynevezett „követő” vállalatnak minősült. Két gépipari vállalat árkerpés szerinti besorolása év közben megváltozott.) A „vezető” vállalatok több mint felénél az ár-színvonalkorlát **akadályozta** a nem rubel relációjú export és a belföldi értékesítés járadelmének közelítését, míg négy vállalatnál a tőkés export kedvezőtlen járadelmének a vállalat belföldi árainak csökkenésében jelentkeztetett.

A kereskedelmi árfolyam változása, illetve a normatív támogatások mérséklődése a magyar vállalatokat a korábbi évekhez képest erőteljesebben ösztönözték a külpiazi árak növelésére. Ez azonban a tartós kooperációs kapcsolatban lévő vállalatok egy részénél jelentős akadályokba ütközött, elsősorban a fejlett tőkés országok piacain tapasztalható **dekonjunktúra**, de a nemzetközi együttműködésben résztvevő partnerek gyakran **egyenlőtlen helyzetet** miatt is. A legtöbb esetben az áremelés legfeljebb a külföldi valuta inflációs rátájának mértékéig valóvalt meg, ami azonban a forint 1980. évi felértékelését általában nem kompenzálta.

Tanulságos, hogy az a magyar vállalat, amely a létrehozott kooperációban a külföldi partner goodwilljával és üzleti hátrányával kívánta szert tenni tőkés kivitelre — lévén kezdő exportőr —, kedvezőtlen körülmények között, áremelési lehetősége korlátozott, az adott termékek körében meghatározó szerepe csekély volt. Ehhez a helyzethez gyakran párosult, hogy a szállítások nem mindig feleltek meg a szerződési feltételeknek, ami miatt nem lehetett jelentős áremelést elérni.

Áremelési játékok

Az áremelési lehetőségeket illetően külön gondot okoz, ha az exportot és az importot nem ugyanaz a vállalat bonyolítja le, így érdekeik az áremelést illetően ellentétesek. Ilyen ügyleteknél a magyar termelővállalatok kooperációs partnerükkel exportárakat csak olyan mértékben tudták emelni, amilyen mértékű áremelést az importáló a másik külkereskedelmi vállalat elfogadott. Az importárak minél alacsonyabb szinten tartása pedig népgazdasági érdek.

A vizsgált esetek viszonylag csekély hányadában értek csak el a kooperációban résztvevő vállalatok az 1980. évi valutaértékelést meghaladó áremelést. Ennek egy része is csak **látszatáremelés** volt. Ez fordult elő egyes zást konstrukciós, null-szalidós ügyleteknél.

Ezeknél az együttműködésükön kölcsönös megállapodás alapján lényeges mértékben (esetenként több mint 30 százalékkal) megemelték mind az export-, mind az importárakat. Bár e változás a kooperációs ügylet járadelmességét nem módosította (hiszen az importköltségek is növekedtek), ugyanakkor azonban — mivel a kooperációs kivitel a nem rubelelszámolású export tetemes részét képezte — ez az áremelés a belföldi piacon elért járadelmesség javulásában lényeges szerepet játszott. Anélkül, hogy ténylegesen növelték volna a hatékonyságot, e vállalatok javítani tudták járadelmességüket, mert jól alkalmazkodtak az ármechanizmus játékszabályaihoz.

Minősége egy-két, kooperációban résztvevő vállalat termékeinél érték el a jelentős áremelést, mégpedig elsősorban oly módon, hogy a kooperációs partnerhez történő szállítások mellett új értékesítési lehetőségeket is feltártak.

A kooperáció célja — a nem rubelelszámolású export bővítése, illetve a nettó devizához való javítása — a hetvenes évek végére váltakozó sikerrel valósultak meg. Az 1980-as forgalom a vizsgált kör háromnegyedében elmaradt a kooperációs szerződésben az adott évre vállalt előirányzattól, és a kooperációs termékek tőkés kivitele 1979-hez képest az ügyletek kétharmadában **csökkent** (sokszor jelentős mértékben), egyes kooperációknál pedig **erősen mértékben** bővült.

A fejlett tőkés országokban mind erőteljesebbé váló gazdasági recesszió, az éleledő verseny miatt a magyar vállalatok külföldi kooperációs partnereinek is több mint a fele értékesítési problémákkal küszködik, ennek következtében saját gyárakban is csökkenett munkaidővel, a kapacitások kedvezőtlen kihasználásával termelnek. A külföldi kooperációs partnerek nagy többségükben kis- és középvállalatok, amelyek ugyan a legtöbb esetben az alkalmazott technológia színvonalában számunkra megfelelő partnerek, azonban tőkeerőjükkel és innovációs háttérükkel fogva erősen jobban reagálnak a világgiazi változásokra, értékesítési lehetőségeiket illetően pedig számos esetben maguk is függnek a multinacionális vállalatoktól.

Rövid távú szempontok

A kivétel említett alakulásában jelentős gondok forrásává vált az is, hogy a magyar vállalatok — a tőkés export bővítéséhez felvett hitelek feltételei és a közvetett exportot hátrébe szorító szabályozás miatt — a nemzetközi együttműködésükben is túl sok irányba igyekeztek fejlesztési, illetve rubelrelészes értékesítés lehetőségét gyakran kedvezőtlen sorozatnagyságot eredményező kooperációs kapcsolatok létrehozásával, sokirányú és ebből adódóan legtöbbször a megélőzt termelési fázisokat nem érintő tevékenységek vállalásával érték el. A gyártási profil és a kooperációs partner kiválasztása gyakran nem a hosszú távú fejlesztéspolitikát szolgálta, így a nemzetközi együttműködés csak rövid távú exportképességet és romló gazdasági állapottal járó tevékenység eredményezett.

A bruttó devizabevétel növelését célzó korábbi szabályozás helyett az 1980-as változások a hatékonyság követelményeit jobban érvényesítő feltételrendszerrel foglalkoztak meg. Ez a megfigyelt vállalatok tevékenységére úgy hatott, hogy azokat a kooperációkat, amelyek nem voltak megelégedően járadelműek, az adott gazdálkodó egységek vagy felszámolták, vagy a kivitel mérséklésére törekedtek. A kooperációs exportforgalom ilyen jellegű változása egyrészt a népgazdaság számára gazdaságtalan kivitel visszaszorításához vezetett, másrészt azonban találhatunk olyan ügyleteket is, amelyek csak a vállalat szempontjából minősültek kedvezőtlennek, de népgazdasági szempontból fenntartásuk kívánatos lett volna.

A kooperációs forgalom külső okokból bekövetkezett csökkenése több esetben ösztönözte a magyar vállalatokat a kooperációs szerződésben kívüli értékesítésre. Ez több ízben sikerült is. Néhányszor azonban az új piacok kereséséhez vállalatok értékesítési hálózata gyengének bizonyult.

A közös fejlesztés hiánya

Az export növelését és a kedvezőbb értékesítési lehetőségek feltárását egyes esetekben a külkereskedelmi vállalatokkal kötött új típusú, kölcsönös érdekeltségen alapuló társasági együttműködéssel próbálták elősegíteni. Más ügyletek sikereit ugyanakkor akadályozták a **nem kellően értékel** külkereskedelmi vállalatok.

Sokat segíthetett volna a kooperációs termékek **műszaki színvonalának** hazai továbbfejlesztése. A vizsgált vállalatok többségének kedvezőtlen pénzügyi helyzete, hosszabb távon lekötött fejlesztési alapja azonban nem tette lehetővé a műszaki színvonal piaci igényeknek megfelelő további fejlesztését. A pénzügyi gondok mellett esetenként akadályozta a rugalmas alkalmazkodást, hogy a vállalatok műszaki szakembereinek a nyári üzemeltetésre nem volt megfelelő, vagy a belföldi szállítók kapacitásainak fejlesztésére nem áll rendelkezésre szabad pénzügyi eszköz. A vizsgált kör mindössze harmadánál korszerűsítették üzemüket.

Vállalatunk kapcsolatos legtöbbjük a külföldi partner műszaki ismeretének átadásán alapulnak, és viszonylag kevés számban a **közös kutatás-fejlesztési együttműködés**. Az ilyen, nemcsak „passzív” átvett szerepet jelentő ügyletekben azonban egyrészt nem jött létre versenyképes gyártás, másrészt alapvető eladási gondokkal terhes termelési kapacitást teremtettek.

Általában teljesültek viszont a kooperációknak az **import helyettesítésével** kapcsolatos céljai, ami esetenként sor került az eredetileg tervezetnél lényegesen nagyobb volumenű belföldi értékesítésre, méghozzá legtöbbször azoknál a kooperá-

cióknál, amelyeknél a tőkés piac eladósok az előirányoztnál kedvezőtlenebbül alakultak. A korábbi gyártmányoknál korszerűbb termékeket a hazai felhasználók szívesen fogadtak.

A tőkés kooperációs tevékenység járadelmességét nagymértékben befolyásolják a magyar vállalatok közötti termelési kapcsolatok. Erre az 1980. évi szabályozómódosítás lényegében nem hatott. A hazai **háttérpiac** szűk keresztmetszetű továbbra is létezik. Azon beszállító vállalatok, amelyek az árkerpés szempontjából vezető vállalat besorolást kaptak, több esetben belföldi árak mérséklésére kényszerültek. Ez ösztönzőleg hatott a végtermégyártó vállalatoknál a belföldi beszerzésre, de ugyanakkor ennek gyakorlati megvalósulása az ismert mennyiségi, minőségi okok és laza szállítási feyelem miatt csak szűk területre korlátozódott. Azon vállalatok pedig, amelyek az árkerpés szempontjából **követő** vállalként funkcionáltak, több esetben áremelést hajtottak végre a szállítási feltételek javítása nélkül. Gyakran előfordult, hogy a követő vállalatok külföldön elért áremelésüket belföldön is érvényesítették, ezzel szemben az exportban elszervezett árcsökkenéseiket gyakorlatilag titkon figyelmen kívül hagyták.

A vállalati esettanulmányok felhívták a figyelmet arra is, hogy a külföldi valutának a forinthoz képest bekövetkezett leértékelődése a kooperációs importot ösztönzi, és hozzájárul a külföldi bérnyomtatás további bővüléséhez.

Csökkenő járadelmesség

Az előzőekben említett tényezők hatására az 1979-es nyereségszinthez viszonyítva a tárgyévben a vállalatok kétharmadánál csökkent a kooperációs tevékenység járadelmesség.

A tőkés kooperációs kivitel szempontjából legjelentősebb húsz magyar vállalat mintegy több mint fele az együttműködésnek nyolcvanas évek elejére vonatkozó kiállításait kedvezőtlennek tartja, többségük a kooperációs export csökkenésével számol. Tekintettel arra, hogy a piaci helyzet és a szabályozás a magyar vállalatokat a tőkés exportlehetőségek kihasznál-

lására ösztönzi, a gazdálkodó egységek keresik az ennek eléréséhez vezető utat. Az akadályokat a kooperációs szerződés piacok korlátozásának feloldásával, a kooperációs tevékenység és a hazai háttérpiac fejlesztésével igyekeznek áthidalni. Új termékeknek a kooperációba történő bevonásánál mindjártban erősödik az a tendencia, hogy az exportfejlesztő hitelekre vonatkozó szerződéseket a magyar vállalatok a tőkés partner gyártmánycsaládjából átvállalt egyéb termékek, változástíphetők a továbbiakban is csak rövid távon exportképes tevékenységek vállalatok alá igyekeznek teljesíteni.

A vállalatok mintegy fele nem tervez újabb szerződést, míg a többiek főleg a központilag megkívánt export teljesítése érdekében igyekeznek nemzetközi együttműködéseket létesíteni, illetve néhány vállalat importhelyettesítő ügyletet akar megvalósítani.

Az elmúlt másfél évben — az új szabályozás hatására is — a tőkés kooperációk teljesítése a vállalati gazdálkodás gyengeségeit, a hatékonysági problémákat élesebben megvilágította.

Az exportvolumen és a hatékonyság közötti ellentmondás mérséklésére időközben állami intézkedések történtek (13/1981. sz. OAÁH rendelkezés és a 4/1980. OAÁH sz. iránylevél), amelyek a kivitel bővítése érdekében bizonyos engedményeket foglalkoztak meg. A kooperációs export növelését azonban a magyar vállalatok — az esettanulmányok tapasztalatai alapján — nagyjából az éremmel együttműködés, a kompenzációs ügyletek és az eredeti szerződésről független termékek bevonásával próbálják elérni. Az ilyen jellegű kooperációk elterjedésével szemben növeleli lenne célszerű a kutatás-fejlesztési együttműködésekre, tartós munkamegosztásra és kölcsönös előnyös értékesítési kapcsolatok alapozott nagyobb jelentőségű kooperációk számát.

Az innovációs és külkereskedelmi folyamatokat összekapcsoló nagyobb léptékű kooperációs fejlesztések kialakítása átgondoltabb vállalatfejlesztési és kereskedelempolitikai, nagyobb kockázatvállaló készséget és képességet, magas színvonalú előkészítő munkát, erőteljesebb technológiai figyelmet és a vállalkozói kapcsolatokat javítását igényli.

A nemzetközi kooperációk csak így módon válhatnak az exportképesség hosszabb távú növelésének eszközévé, az élenjáró műszaki színvonalhoz való felzárkózás jelentős tényezőjévé.

Szatmári Tamás

Fotómarketing

Magyarországon a fotócekkel forgalmazása és az ehhez kapcsolódó szolgáltatások (például előhívás) kezdetben szorosan egymásra épültek. Az államosításokat követően a két tevékenység szervezetenként is különvált.

Az 1949-ben alapított Fototért Vállalat főfeladatát a fotózással kapcsolatos termékek forgalmazását kapta. Az elmúlt harminc év alatt kezeken 2,5 millió fényképezőgépet és mintegy 80 millió filmtekercset hozott forgalomba. A vállalat által éven időszakban előhívott filmek száma csak 25 millió volt, ami jelzi, hogy az Fototért elsősorban a forgalmazásra koncentrált. A kidolgozás a fővárosban és a vidéki nagyvárosokban létrehozott, részben műtemi fotózással is foglalkozó szervezetek feladatává vált. A fővárosban a Főző és a Fényezőv foglalkozik ezzel a tevékenységgel.

A kereskedelem és szolgáltatás szétválása összehangolatlan fejlesztésekhez vezetett az előhívókapacitás többszöröse az igényeknek, a kidolgozókapacitás viszont elmarad a szükségletektől. Különösen a színes filmek kidolgozására kell sokat várni, ami természetesen csökkenti a filmek iránti keresletet, s ezzel séríti a kereskedelem érdekeit. A széttagoltágot növelte, hogy a forgalmazó vállalatok a Belkereskedelmi, a szolgáltatások viszont a Könyvipari Minisztérium irányítása alá tartoztak.

A lakosság birtokában lévő fényképezőgép-állomány, a további értékesítési elképzelések, valamint az új tevékenységek elterjedéséhez szükséges fényérzékeny anyagok forgalmazása, továbbá az előhívás és a másolás szolgáltatásai között kell tekinteni. Hiába van a családok birtokában elegendő mennyiségű és

színvonalú fényképezőgép, ha a felhasználási esélyekben megfelelő mennyiségű és mennyiségű **film** nem áll rendelkezésre, vagy a **szolgáltatások** hosszú áttűtési ideje az ismételt vásárlást lehoaszítja. A kereskedelem és a szolgáltató szervezetek javuló együttműködése révén a színes filmek kidolgozásának a tavalyi főszekcióban még 1 hónapos áttűtési ideje az idei nyárra a felére csökkent.

A fotócekk sokféle más termékkel versengenek a családok szabadon elköthető járadelméért. A forgalom növelése érdekében ezért a gépek, a filmek és a szolgáltatások piacán egyaránt az összehangolt, aktív marketingstratégiára kell áttérni.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a fotózás iránt a 7-14 éves korosztály a legfogékonyabb. Az igény feltételeinek olyan módszerrel kell kidolgozni, amely a fényképezést a magánélethez hasonlóan divattá teszi az ifjúság körében.

Jelenleg az alkalmanként fotózó amatőrök tábora a legszűkebb réteg. Ennek tagjai azonban évente csak két tükéres filmet fényképeznek el. Ennél a téregnél különösen fontos, hogy a rögzítés és a hozzá kapcsolódó sikerélmény — vagyis az előhívás — időben közelebb kerüljön egymáshoz.

A rendszeresen fotózó amatőröket folyamatosan tájékoztatni kell a fotócekk, fényérzékeny anyagok és a kidolgozástechnika fejlődéséről. A művészi és hivatásos fotózők körében az aktív befolyásolás helyett a szükségleteik kielégítésére kell helyezni a hangsúlyt. Emellett lehetőséget kell teremteni arra, hogy a technikai eszközökön keresztül is lépést tartsanak a világszínvonalal. A nem fotócekk, de potenciálisan fényképező réteg megnyerése is fontos feladat.

Király Istvánné dr. Hernádi Ágnes

Értesítjük tisztelt ügyfeleinket, hogy szaküzleteinkben a következők szerint

Ieltározunk

1. SZ. MŰSZERSZAKUZLET

(Budapest VI., Népköztársaság útja 2., automatikák, elektronikus és laborműszerek) **szeptember 24-től október 11-ig** (felújított üzlet nyílik)

2. SZ. MŰSZERSZAKUZLET

(Budapest VII., Majakovszkij u. 59., hőtechnikai, üzemviteli, mechanikai műszerek) **október 1-től 8-ig**

3. SZ. SZAKUZLET

(Budapest VII., Kertész u. 37., sokszorosító- és másológépek) **október 1-én és 2-án**

4. SZ. SZAKUZLET

(Budapest VII., Rákóczi út 57/a., ügyviteli gépesítési mintaterem) **október 1-én**

5. SZ. SZAKUZLET

(Budapest II., Frankel Leó u. 9., ügyviteli és számítástechnikai eszközök és tartozékok, író- és számológépek) **október 1-től 5-ig**

RAKTARAINKBAN

(Budapest XIII., Tomori u. 33. és IX., Dimitrov tér 14.) **október 1-től 12-ig Ieltározunk**

A Ieltározás idején szünetel az áru átvétele és kiadása, szakosztályainkon pedig az ügyfélfogadás.

A Ieltározás után ügyfeleink rendelkezésére állunk.

MŰSZER- ÉS IRODAGÉPERTÉKESÍTŐ VÁLLALAT

Budapest VI., Népköztársaság útja 2.

Telefon: 117-090.

A Monori Mezőgép Vállalat

rákoskeresztúri gyáregysége

már 1982-re felvesz megrendeléseket

a BETA 1/A, a DET 2 és a DV 1733-as típuscsaládhoz tartozó

emelővillás dizeltargoncák kis-, közép- és főjavítására

Ugyfélfogadás – szombat kivételével – 7-től 15 óráig.

Telefon: 480-342, 270-806, 473-961, 129-es mellék.

Ugyintéző: Balázs Sándorné.

Telex: 22-6328.

Monori Mezőgép Vállalat

rákoskeresztúri gyáregysége

Budapest, Pesti út 5–7. 1173

Mikroelektronika

„SZINTE ÁLLUNK”

Mennyiségében, közlendőjében szinte hihetetlenek azok a hírek, amelyek naponta érkeznek a világ minden tájáról, szétkötőlvén, aznap milyen új eredményt lepte meg a világot a mikroelektronika. A gazdaság minden ága – és egyre inkább – a mikroszkopikus méretűre zsugorodott alkatrészekből felépített berendezések használatán nyugszik. A nagyvilág eseményeit összevetve a hazaiakkal, olyan, mintha a viharzó tenger egyik csöppnyi nyugodt tengerülébe érne be a hajós. És ez nem az idilli metaforája. Egy-egy hullám bebecsapódik, de alapvetően még semmi sem változott fel a nyugalmat.

A mikroelektronika hazai elterjedésében a nem-döntés, a nem-cselekvés – mert ez volt a jellemző – az ország gazdasági-műszaki színvonalát veszegette. Így mind a „hajókat”, mind a „legénységet” – jó esetben – az öbölbe kergeti vissza a háborgó tenger. Az alábbiakban két műszaki szakember segítségével igyekszünk tájékozódni a mikroelektronika hazai sorsáról, fenntartva és elismerve a jogot a közgazdászoktól, pénzügyi szakemberektől eltérő másfajta gondolkodásra. Tanulságok **Bányai Ferenc**, a Híradástechnikai Ipari Kutató Intézet ügyvezető igazgatója és **Boglár Gyula**, a Telefongyár Fejlesztési Intézetének osztályvezetője által hangzott érvek megismerése.

Figyelő: A magyar kutató-fejlesztők hogyan értékelik a mikroelektronika világból naponta érkező híreit?

Boglár: A szakemberek reakciója eltér az egyszerű újságolvasótól. A tudományos publikációkból már tud bizonyos elemek létezéséről, tehát várja a felhasználási terület bemutatását. Azt kell mindig megértenie, hogy amit olvassak, az csak publikáció a tudományos mántrát, a hírvérvet, vagy komoly, új teljesítmény rejtőzik mögötte. A közlések nagy részét blöffnek nevezném mert vagy nem újdonság a mondandó, vagy még olyan korai stádiumban nyilvánosságra hoznak – persze, ügyes álcázással – dolgokat, amelyek végso hasznosításáig még nagyon sok a buktató, tehát nagyrésztükkel soha nem lesz semmi. Másrészt az információk sokszor csak arra szolgálnak, hogy a versenytársakat félrevezessék, az ott folyó kutatásokat megzavarják. A szakmára úgy is az a jellemző, hogy nem elég az alapfedezés, hanem az alkalmazásához szükséges technológiát is ki kell dolgozni. Már 15 éve ismerték a kvarc-kristály „értékét” a karórakban; először kis sorozatban állították elő és drága volt a kvarcra, majd a megfelelő gyártástechnológiák alkalmazásával tömeggyártásra tértek rá és olcsó lett.

Bányai: Régebben az elektronika fejlődését a gyengeáramú szakosodott elektromérnökök száma, felkészültsége határozta meg. Ma a fizikusok, kémikusok, kohászok, technológusok együttes munkájára van szükség, tehát több tudományág különböző felfedezését, „hírt” kell integrálni. Egyik oldalról a műszaki-tudományos kutatást szinte egyenletesen kell fejleszteni, hogy eredmény születessen, másrészt – mivel a gazdasági fejlettséget, az adott ország műszaki színvonalát egyre inkább a mikroelektronika hasznosításával mérik – a közvéleményt is fel kell készíteni a befogadásra. Sokszor nem az a baj, hogy műszaki oldalról nincs meg a kínálat, hanem az, hogy a „társalgás” nem jön létre, mert nem tudják, mire lehet és kell használni ezt a technikát. Alapvető hibának tartom, hogy míg Magyarországon a világ híradó Kodály-módszerrel sikerrel elterjesztette az országban, addig a mikroelektronikában ez nem valósult meg. Máris tekintélyes a lemaradásunk ezen a területen. Kutató és felhasználó pedig csak így képes érteni és befogadni az idevágó információkat. Különböző szakmai technikák hírként maradt meg az olvasott tudnivaló.

Figyelő: Ne csak a befogadók felkészültségi hátrányát mérjük fel! Milyen a hazai kínálat?

Boglár: Szinte állunk, miközben a világ rakétasebességgel halad előre.

Bányai: Az alkatrészgyártók – jöndulattal – az 1965-ös műszaki szintet érték el napjainkra. Mindezzel együtt igen nehéz megállapítani a lemaradás mértékét. Egyes helyeken – mondhatni: elszórtan – akad igen korszerű berendezés, jó műszaki eredmény, de komplett, átlátható, egységes gyártásról nincs az országban. Például a HIKI-ben hiába költöttünk 400 millió forintot beruházásra, még házon belül sincs kapacitásában, műszaki színvonalában egységes termelőberendezésünk. Ugyanez igaz a szakemberekre, egyes részterület kiváon művelnek, de az egész? Nos, az hiányos. Nem is beszélve arról, hogy például az aktív elemgyártás technológiája olyan infrastruktúrát igényel, amely megoldhatatlan az országban. (Nagy tisztaságú víz, oxigén, nitrogén, egyenletes hőmérséklet, szellőzés stb.) Ugyazólvan valamennyi szükséges feltétel hiányzik, vagy hiányos a mikroelektronikai alkatrészek gyártásához. Ne feledjük: ezek az eredmények a hadipari megrendelésekből keletkeztek szerte a világon. A kísérleti gyártogatást, próbálkozást így nyilván vagy burkolat támogatják. Nálunk ez elmaradt. A mai napig az iparág nem

Boglár: Így van, most Angliából szerrezzük be a szükséges alkatrészt.

Bányai: Tehát sok esetben a Remix helyett mi gyártunk. De még visszatérve a koncepcióhoz. A műszaki életben is mindenki a saját várát akarja építeni. Ha felhívás születik, vagy az MTESZ különböző taggyűléseiben megbeszéljük, hogy most már igyekezzünk összeállítani egy feladatitert és azt, mint társadalmi fórumon született, tehát nem a szűk vállalati-intézményi érdektől vezéreltet, nyújtjuk be, akkor mindenki belees az apát-anyait, tehát a valóságtól elrugaszakodva, maximalista koncepció születik. Az eddigi eredmény, amiben a Híradástechnikai, Automatizálási, Közlekedéstudományi Egyesületek a maguk sajátos eszközeikkel részt vettek, hogy napjainkra van már a témának programirodája, társadalmi bizottsága és kormánybiztos. És lassan érlelődik a döntés is. De emlékeztetni kell: másfél évtizedes késésben vagyunk! És ha rövid időn belül döntés is születik, akkor abból a hatodik öt éves terv időszakában már kevés valósulhat meg. Mire tehát termelés lesz, már jó-részt 1985–86-ot frunk.

Figyelő: A külföldi tapasztalatok alapján, a korábbi sikerek és kudarcok nyomán mi lenne a fejlődés fő iránya?

Boglár: Mint felhasználó, azt mondom, hogy nem szabad nagy fömögben termelendő alkatrészgyártásba fogni. A világ piacon a professzionális berendezések árán, a katalógus szerinti alkatrészek csökken. Az ilyen alkatrészt meg kell venni külföldről. Jobb a berendezésorientált áramkörök előállítás. Itt ugyanis nem elsősorban az ár számít, hanem az, hogy az adott berendezésnek – a korábbival

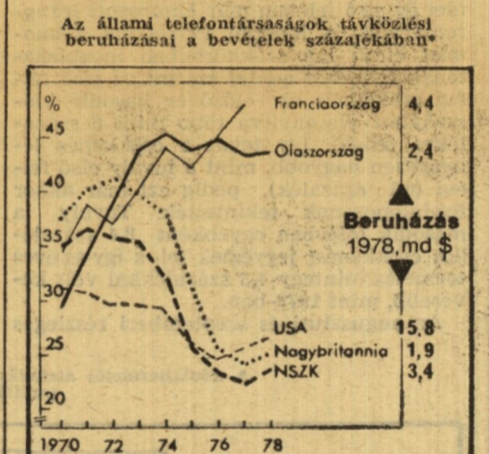
összehasonlítva – mennyivel kisebb a mérete, az áramfelhasználása, mennyire javul a megbízhatóság.

Bányai: Ha licenccet vásárolunk, akkor a közepesnél fejlettebbet kell vásárolni, de nem a legkorszerűbbet, részint mert azt nem is kapnánk meg, részint nem vagyunk idehaza felkészülve a fogadására. Emellett a fejlesztésből nem szabad kihagyni az alapanyagok előállítását. És ez elsősorban a vegyipar. Ahol ma is tetszetesebb, de nem biztos, hogy gazdaságosabb, több ezer tonnás mennyiséget előállítani, mint mondjuk egy hordónyi nagy tisztaságú vegyszert, amelyet jöszereivel meg Európában sem lehet beszerezni. Így a függőséget is mérsékelni lehetne. Hiszen ne feledjük, nagy a veszélye annak – főképp a jelenlegi politikai helyzetben –, hogy itt van a technológia, a felkészült szakember, de hiányzik az alapanyag. Az infrastruktúrától már szóltam. A HIKI szempontjából ma úgy látjuk, hogy ha sikerül egy évi 40 ezer szeletes kapacitást, MOS technológiával üzemelő gyártósort beszerezni, amely egységes, egyenletes teljesítményű, akkor immár egyértelműen iparszerelmenné válna, a rohamosan növekvő hazai igényt a berendezésorientált áramköröknek, tehát „mérték utáni” előállításban, fedezni tud-

HÁTTÉR

Digitális derülátás

A nemzetközi verseny csatazaja jó ideig nem verte fel a tőkés országok távközlési piacának nyugalmát. A telekommunikáció összes ágazata a legtöbb országban állami monopólium. Az egyeduralomtól pozíciójából tárgyaló távközlési hálózat illetékesi így eszemből megállapodtak a fő szálakkal, és bizony az ár mellékes tényezőnek látszott. Most minden alapvetően változott.

* Kivétel: USA, az AT & T nincs állami tulajdonban.

Az új technológia feltöri a monopólium burkát. A gyártók kormányainknál segítségért könyörögnek. Amerikában az AT & T előnyomulását Reagan segíti, Angliában a távközlés egy évvel ezelőtt levált a postáról, Brüsszelben az Európa-bizottság azon munkálkodik, hogy meggyőzze a tagországokat, enyhítsék protekcionizmusukat és növeljék a távközlési berendezések egymás közötti forgalmát. Genfben, az ENSZ Nemzetközi Távközlési Uniója 1983-at a távközlés évenként keresztele el, azaz a céllal, hogy a világ minden országában 100 lakosra legalább egy telefon jusson. A gyártók örülnek.

A változások mindenekelőtt a technológia forradalmának köszönhetőek. A digitális technika és a mikroelektronika megújította a távközlést is, a számítógépekhez hasonlóan a berendezéseket gyorsra, könnyűvé és intelligenssá tette. A távközlési berendezés és a számítógép közötti szakmai megkülönböztetés napjainkra technikai értelmetlenségé vált. A telefonközpontok számítógépekéé váltak. Így nem csoda, ha a világ legnagyobb számítógépe a japán állami telefontársaság kezében található. Az IBM az elektronikus kézbesítést – a nyomtatványok elektronikus továbbítását – eddigi működésének természetes folytatásának tekinti. Ma nem tudni, hogy hol végződik az adatfeldolgozás és hol kezdődik a küzlés-továbbítás, vagy fordítva.

Ma a távközlési forgalom négy úton történik: helyi forgalomra a hagyományos rézkábel, mikrohullámon – körülbelül 50 kilométeres távolságra – torony között, koaxiális rézkábelben a távolsági forgalomban és elsősorban földré-

jük, megfelelő áramköri tervezőrendszer meglete mellett.

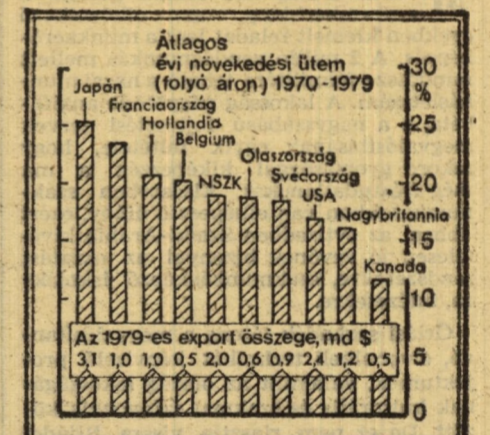
Figyelő: Egyértelmű, hogy mind a hazai beruházásoknál, mind a berendezégyártóknál a mikroelektronika alkalmazása nem maradhat el. De kell-e nekünk a saját alkatrész-bázis? Főképp olyan piac helyzetben, amikor ezeknek az ára eszikken, és az itthoni beruházások megfűrdése vagy nagyon lassú, vagy egyáltalán kétéseges. Több olyan kis országról tudunk Európában, ahol külföldről vásárolják az alkatrészt és csak beépítik a termékekbe.

Bányai: Ez a nagy dilemma. Sőt, még ehhez hozzá lehet tenni, hogy az összes szocialista országban óriási fejlesztéseket hajtottak végre – az NDK-tól Bulgáriáig – ezen a téren. És az éves töké import e cikkekben nem haladja meg a 18–20 millió dollárt. Tehát nem nagy tért. A piaci tapasztalatok viszont arra tanítanak bennünket, hogy – részint az emborg, részint a KGST-egytiműködés jelenlegi fogyatékoságai miatt – nem hagyhatjuk hatunk teljes mértékben az importra. Ha vásárolni akarunk a KGST-ben, az alágazati bilaterális viszony miatt, valamint exportban is fel kell ajánlanunk. A bank szemében nem is vagyunk versenyképesek, de a hazai ipar versenyképessége, egyáltalán szállítókézsége nem kis mértékben ettől függ. Ha nem tudjuk termékeinkbe valamilyen oknál fogva a mikroelektronikát beépíteni, akkor azok eladhatatlanok lesznek Keleten és Nyugaton egyaránt.

Breitner Miklós

szek között, távközlési úrbolygókön keresztül. A gyorsaság, megbízhatóság tekintetében mindez szinte „középkori” technikának látszik ma már. Az újdonság: az optikai szál – az emberi hajszálnál vékonyabb üvegszál – az ezredfordulóra gazdaságosabbá válik, mint ma az úrbolygókön keresztűl érintkezés. Az új és várható termékek, szolgáltatások éppen ezért megmozgatták a fantáziát. Ezek: a tévékészülékek közvetlen vételi lehetősége a világűrűből, az „intelligens” telefon, amely drót nélküli, üzeneteket fogad és ad, választ a hívó felek közül, megtagadja az illetékelemek információát, számolja a hívás költségét, a leggyakrabban használt telefonszámokat gombnyomásra felidézi. Ugyanezt a szolgáltatást – a nagy számítógépek működését elvén alapulva – központilag is lehet végezni. Ehhez kapcsolódik a korábban sci-fi-téma: a tévételefon, azaz a különbséggel, hogy például két mérnök rajzok módosítását is végrehajthatja a vonal két végéről – akár földrésznvi távolságból.

Távközlési berendezések kivitele

A teletextet már nem kell Magyarországon sem bemutatni. A rádiótelefonok különböző felhasználási területeiről és szolgáltatásairól is egyre több hír érkezik. Ebből a legérdekesebb a scitáriórendszer. Ez kis erősségű adók-láncolata. A nagy telefonközpontokhoz kapcsolódva így lehetőség nyílik a frekvenciaváltakarokos felhasználásra, tehát a jelenlegi több „CB” (civil-ban, polgári sáv) rádió működésére. Az idezőjel azért szükséges, mert a „rádiótelefon” a karórához hasonló méretben, csuklóra erősítve működne, vagyis mindenki a személyi számozóhoz hasonló „telefonszámot” kapna és mindig, mindenhol elérhető lenne. Már piacra kerültek a hangjellet (tehát akár élő beszédet is) felismerő, hanggal válaszoló, hangot azonosító gépek, amelyek végre megoldják az ember-gép kapcsolatot, azt ami a számítógépek még szélesebb körű alkalmazásának egyik legjelentősebb akadály volt. És egy szép napon megszűnik a hangot frott szöveg-gé változótoatá masina is. B. M.

Szabad kapacitás

Tartós korrózióvédelem: ráolvasztott műanyag bevonatokkal, fluidágyas vagy elektrosztatikus módszerrel, acél és alumínium tárgyakon.

A fluidágyas technológiánál: a max. méret 4000 mm a max. súly 40 kp
Az elektrosztatikus technológiánál: a max. méret 6000x1000x600 mm a max. súly 60 kp

Érdeklődni lehet: a PEVDI vegyi gyáregységében Gyömrő, Dózsa György u. 112–116. Telefon: Gyömrő 67. Telex: 22 6865.

Ismerkedjék meg kishegesztőgép-családunk új, továbbfejlesztett tagjaival!

HETRA 180 SVE
ívhegesztő egyenirányító
3x380 voltos hálózati csatlakozás.
40-180 amper között folyamatosan beállítható a hegesztőáram.
Súlya: 50 kg.
Tek eladási ára: 10 500 Ft.
Bármilyen típusú, bevonatos kézi ívhegesztő elektróda
leolvasztására alkalmas.

HETRA CO. 140/6 K
fogyóelektródás ívhegesztő berendezés
220 voltos, egyfázisú hálózati csatlakozás.
Huzaltólóval egybeépített, kompakt kivitel,
egycsapcsolós szabályozás.
A legnagyobb hegesztőáram: 140 A.
Súlya: 45 kg.
Tek eladási ára, NDK gyártmányú pisztollyal: 14 200 Ft.

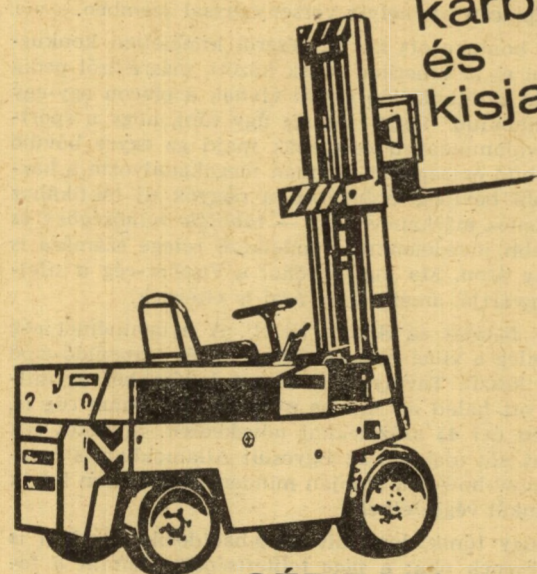
HETRA CO. 180/6 K
fogyóelektródás ívhegesztő berendezés
3x380 voltos hálózati csatlakozás.
Huzaltólóval egybeépített, kompakt kivitel,
egycsapcsolós szabályozás.
Folyamatos, szakaszos és ívponthegesztési automatika.
A legnagyobb hegesztőáram: 180 V.
Súlya: 78 kg.
Tek eladási ára, NDK gyártmányú pisztollyal: 17 800 Ft.

Célunk: mindig olcsón és mindig a legjobbat!
Hasonlítsa össze a gépek műszaki jellemzőit és kedvező árát!

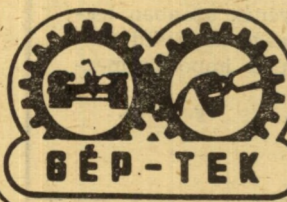
Részletes tájékoztatást ad a gyártó: a
TRAKIS
Transzfórátor-, Röntgen-
és Villamoskészülékgyártó Szövetkezet
kereskedelmi osztálya
Budapest VII., Nefelejcs u. 41.
Telefon: 221-459
és a Mintabélt
Budapest VII., Nefelejcs u. 37.
Telefon: 425-338

Értesítjük t. ügyfeleinket, hogy
vállalatunk szervízüzeme vállalja a
Budapesten és
környékén üzemelő,
bolgár
gyártmányú,
dizelmotoros
és
elektromos
targoncák
garanciális idő
utáni
karbantartását
és
kiszállítását.

**GÉPIPARI
TERMELŐESZKÖZ
KERESKEDELMI VÁLLALAT
TARGONCASZERVIZ**
Budapest XV., Cservenka Miklós u. 90.
Tel.: 832-178, 832-753.
Telex: 22-5999.
Felvilágosítást ad: Vass Gusztáv üzemvezető.

Gyorsabban, olcsóbban vásárolhat az Amfora raktárüzletben

Az üveg, porcelán és műanyag fogóeszközök - tálak, tányérok, poharak és kelyhek - gazdag választékát kínálja üzletünk Budaörsön, a Marx Károly út 145. szám alatt.
1000 Ft feletti értékű vásárlás esetén
- közületeknek, kisiparosoknak, kiskereskedőknek, bérloknek, vendéglátóipari
egységeknek 5%-os,
- gyermekintézményeknek 8%-os
árkedvezményi adunk

Az üveg és porcelán törékeny, de pótolható!
Hétfőtől péntekig 8 és 14 óra között Ont is várjuk!

Megközelíthető gépkocsival: Budapesttől az M1-M7-es autópályán, a 9-es km után
levő benzinkút előtt jobbra leágazó úton.
Megközelíthető autóbusszal: a Budapest XI., Kosztolányi Dezső térről induló 72-es
autóbusszal a benzinkútig, majd az autópálya-aluljáróján át.

AMFORA-ÜVÉRT

Megvételre felajánljuk a következő, üzemképes gépeket:

egy Slatina S 60-as típusú, széntüzelésű gőzkazánt
(a gyártás éve: 1963, az engedélyezett nyomás: 8 at,
a teljesítménye: 1,2 t/óra gőz) és

négy EP-103-as típusú, elektromos targoncát

PAPIRPARI VÁLLALAT

Budafoki Papirgyár

Telefon: 386-792

Ügyintéző: Fülöp Nándor

Kitelepítés - gazdaságosan

Nehéz rávenni a vállalatokat, hogy működési területüket Budapestre és ország valamely más részébe helyezték át. Az üzemek kitelepítése - az esetek többségében - csak központi beavatkozással valósítható meg.

Jellemző például, hogy a Bőripari Felkészítő Vállalat kitelepítését két év-tized óta „várjuk”. A lágymanósi Dunahygyar kitelepítése csak a szakminisztérium kifejezett utasításával volt megoldható. Hasonló jellegű beavatkozásokra került sor az Iskolai Tanácsközgyár, az a Fővárosi Cipőipari Vállalat esetében is.

A területfejlesztési feladatok megoldásában igen fontos szerep jutott - és jut ma is - a Központi Területfejlesztési Alapnak. Ez az alap gazdaságirányítási rendszerünkkel inkább konform, a vállalati önállóságot kevésbé csorbított gazdaságpolitikai eszköz a vállalati döntési körbe tartozó fejlesztések területi orientálásában.

Az ipar kitelepítésének programja már a III. ötéves tervidőszakban megkezdődött, amikor a kormány úgy határozott, hogy mintegy 200 budapesti üzem települjön ki a fővárosból és tevékenységét vidéken folytassa. E határozat több célt szolgált. A budapesti tömeges lakásépítés területének biztosítását, a környezetszennyezés mérséklését, a felszabaduló fővárosi munkaerő hatékonyabb foglalkoztatását, a vidéki szabad munkaerőnek az ipari termelésbe való bevonását.

E célok a kormány a III. és a IV. tervidőszakban is jelentős pénzügyi támogatásban részesítette. Már 1966-75 között mintegy 90 vállalat 190 telephelyre szünt meg a fővárosban. Ezzel egyidejűleg Budapesten körülbelül 26 ezer munkahely szabadult fel. Az iparkitelepítési program folytatásaként az V. ötéves tervidőszakra 25 vállalat 49 telephelynek megszűntetését, illetve vidékre telepítését írták elő.

A korábbi évek tapasztalatai szerint a megszüntetett üzemek vidékre telepítése során nem mindig érvényesült kellően a szelektivitás követelménye. A fővárosban megszűnő üzemek gyakran korszerűtlen technológiával folytatták tevékenységüket vidéken. Az új beruházások költségei ugyanakkor számottevően növelték a korábbi termelési költségeket és ezáltal a

vidékre helyezett termelés gazdaságossága romlott. Emellett a vidéki ipartelepítés gyakran nem ott történt, ahol a munkaerő helyben biztosítható volt, ezért a kapacitások kihasználásában is nehézségek támadtak.

Ezek a tapasztalatok vezettek arra az elhatározásra, hogy - az V. ötéves tervidőszaktól kezdődően - a Központi Területfejlesztési Alapot az egyes kitelepítési és beruházási akciók *egyedi mérlegeivel*, pályázati rendszer keretében osszák el.

A támogatás kritériumai

A hatékony területi fejlesztés irányelvei a következők:

- Csak olyan, - a fővárosban megszüntetendő - ipari tevékenységet indokolt vidéken megújítani, amely az új telephelyen gazdaságosan folytatható;

- az áttelepítés ne konzerválja az elavult termelési technológiát;

- az új beruházások elsősorban a területfejlesztésre kijelölt körzetekben valósuljanak meg, ahol a szükséges munkaerő is rendelkezésre áll;

- előnyben kell részesíteni azokat a kitelepítéseket, amelyek a már meglévő telephely bővítésével megoldhatók.

A Központi Területfejlesztési Alapnak - a kitelepülő vállalatok saját forrásainak kiegészítésére - az V. ötéves népgazdasági terv egymilliárd forint költségvetési juttatást írsztyozott elő. A tervidőszak második felében a beruházási vásárlóerő visszafofodása miatt az V. ötéves terv előirányzata 279 millió forinttal csökkent.

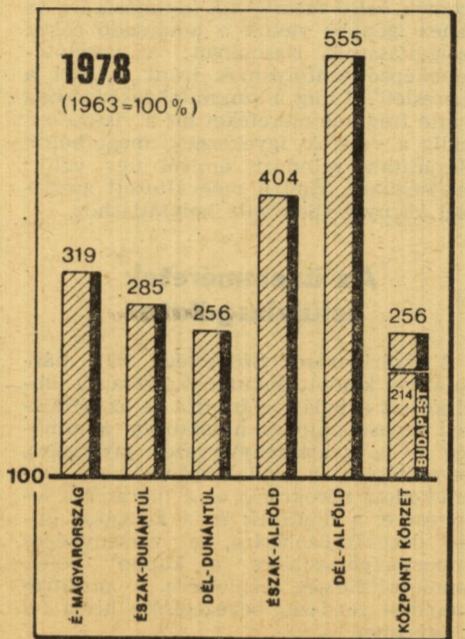
Mint már említettük, a kitelepülő vállalatok pályázat útján részesülhetnek az alapból, amely vissza nem térítendő és *kiegészítő jellegű költségvetési juttatás*. A támogatás nagyságáról, annak éves üteméről az Országos Tervehivatal, a Pénzügyminisztérium képviselőiben az Állami Fejlesztési Bank, és az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium képviselői felében a beruházási vásárlóerő álló támogatási bizottság dönt, elsősorban a következő szempontokat vizsgálva: a pályázó budapesti telephelyét mikorra számolja fel; saját forrásából mennyi hozzájárulást, illetve - hitelképességének határain belül - mennyi visszerhes kötelezettséget (bankhitelt)

vállal; a tervezett beruházás kielégíti-e a hitelpolitikai irányelvekben meghatározott minimális gazdaságossági követelményeket; megfelelő-e a beruházás előkészítési

A pályázók egyharmada

A tervidőszak első felének végéig összesen 40 vállalat nyújtott be pályázatot. A támogatási bizottság 16 vállalat beruházásához ítélt meg összesen 400 millió forint támogatást. A többi a fejlesztési elképzelések, a pénzügyi feltételek bizonytalansága, a nem kielégítő gazdaságosság, a területfejlesztési célokkal ellentétes telephely választása miatt elutasította. Emellett a bizottság több pályázó kérelmét saját forrásainak nagyobb mértékű

Az átlagos közép-állomány növekedése az ország egyes körzeteiben

bevonása, a beruházás szükségességének és gazdaságosságának megfelelő bizonyítását végezt, átdolgozásra visszazadta. A ké-

sőbbiekben három vállalat a támogatást nem vette igénybe, mert fejlesztési elképzeléseiket időközben módosították, a megszüntetett telephelyek vidéken való létrehozására nem volt szükség.

A tervidőszakban összesen 381 millió forint támogatás odaítélésére került sor. Ezzel 13 vállalat 912 millió forint összegű fejlesztésének megvalósítására nyílt lehetőség. A 912 millió forint fejlesztési költségből a Központi Területfejlesztési Alap átlag 42 százalékot fedezett. A küllönbözetet a vállalatok saját fejlesztési alapjukból (24 százalék) és bankhitelből (34 százalék) finanszírozták.

A támogatás felét hat kitelepítésre kötelezett vállalat kapta a másik fele hét olyan vállalatnak jutott, amelyek vidéken is gazdaságosan folytatható tevékenységeiket nyilván nem lehet vidékre telepíteni. E vállalatok fenntartását - ha jelenlegi telephelyük a városépítési tervek megvalósítását akadályozza - a fővárosban belüli áttelepítéssel szükséges megoldani. Ennek érdekében már az elmúlt tervidőszakban kezdetét vette az úgynevezett ipari parkok kialakítása a főváros külső kerületeiben. E program keretében a Fővárosi Tanács olyan rendezett és közművesített területeket hoz létre, ahová a vállalatok, üzemek áttelepíthetnek.

A fővárosban belüli áttelepítés költségeit más forrásokból fedezik, a Központi Területfejlesztési Alapból e célra nem adható támogatás.

Öt évre félmilliárd forint

A következő tervidőszakban is folytatódik egyes ipari tevékenységek kitelepítése. Ezért a Központi Területfejlesztési Alap a V. ötéves tervidőszakban is fennmarad, 500 millió forint összeggel.

A fővárosban nem nélkülözhető szolgáltatató üzemeket, a budapesti szellemi háttérrel igénylő, gazdaságos tevékenységeket nyilván nem lehet vidékre telepíteni. E vállalatok fenntartását - ha jelenlegi telephelyük a városépítési tervek megvalósítását akadályozza - a fővárosban belüli áttelepítéssel szükséges megoldani. Ennek érdekében már az elmúlt tervidőszakban kezdetét vette az úgynevezett ipari parkok kialakítása a főváros külső kerületeiben. E program keretében a Fővárosi Tanács olyan rendezett és közművesített területeket hoz létre, ahová a vállalatok, üzemek áttelepíthetnek. A fővárosban belüli áttelepítés költségeit más forrásokból fedezik, a Központi Területfejlesztési Alapból e célra nem adható támogatás.

Boricza László

TALLOZÁS A SZAKIRODALOMBAN

A magyar külkereskedelmi szervezet és a versenyképesség

„A külkereskedelmi jog kiterjesztése, az új exportörök természetesen tekintendők kezdeti boldogulásaitól eltekintve, eredményesnek bizonyult. Másiként áll a helyzet a termelés és a külkereskedelem 1963-ban meghonosított új kapcsolati formáival” - állapítja meg a Külgazdaság 1981/3. számában Balázs Péter. A külkereskedelmi és termelő vállalatok szorosabb társulási előremutatók, de több jó példa ellenére sem jelenthetik a kivánatos együttműködés modelljét.

A külkereskedelmi vállalatoknál az operatív üzleti munkával általában *öt-olapós vertikum* foglalkozik (például üzletkötő, osztályvezető, főosztályvezető, kereskedelmi igazgató, vezérigazgató). Hasonló vertikumok működnek a termelő vállalatoknál is, nem nehéz tehát magyarázatot adni *lassú reagálóképességükre*, ha elképzeljük egy külső piaci impulzus útját, amely belép a külkereskedelmi vállalat üzletkötőjénél, eljut valamelyik vezetői szintig, az közli a termelő vállalat megfelelő szintű vezetőjével, aki leadja azt az operatív szintre, a válasz pedig úgyszintén bejárja ezt az utat.

Külkereskedelmi vállalatoknál meghatározott termékekre szakosodtak és ezt belső szervezeti felépítésük is követi. Ugyanakkor az exportra termelők általában azt igénylik, hogy termékkelkel a külkereskedelmi vállalatnál külön részleg foglalkozzék. Ez a szervezeti megoldás azonban nemcsak széttagolja a szak- külkereskedelmi vállalatok belső felépítését - például a Hungarotexnél három különböző részleg exportált lepedőt, mint-hogy három különböző magyar termelő vállalatról van szó -, de legfőbb hátránya az hogy elfordítja őket a külső piacoktól és szervezetüket belföldre orientálja. Nagyobb vállalatoknál még az is előfordul, hogy az egyazon piacon egyazon képviselővel dolgozó üzletkötők sem ismerik egymást. Jellemző, hogy a külszolgálatról hazatért szakemberek, akik négy-öt év alatt az illető országot belülről ismerték meg „*ettőlnek*”, hogy

azután mint egy-egy árucsoport egész világára kiterjedő feltelessé buikbanjanak fel. A szerző szerint azonban hiba lenne a külkereskedelmi munkát ezentúl árucikk helyett piacok szerint szervezni, a jó megoldás a két ismerv kombinációjából adódhat.

A külkereskedelmi szervezet korszerűsítése továbbfejlesztésének fő iránya a külkereskedelmi jog kiterjesztése és a től nagy vállalatok kibontakozása, a keres monopóliumok felszámolása és a verseny erősítése. A verseny hatására meg lehetőségek tarka profilú külkereskedelmi vállalatok alakulhatnak ki. Ne védjük azonban a jelenlegi profilokat sem - mutat rá a cikkíró, hiszen a többszöri át-szervezés vagy csupán a véletlen a leg-különbözőbb termékeket sodorta egymás mellé. Például generátor és kávéfőző egyazon vállalatnál, sőt hópалка és szemüveglenyce ugyanazon áruosztályon.

Ugyanakkor a keresletnek megfelelő profilok kialakításáról a magyar külkereskedelemben eddig nemigen beszélhetünk, inkább csak negatív példákat találunk. Például kempingcikkiket, legalább három külkereskedelmi vállalat forgalmaz - sátrat a Hungarotex, gumimatracot a Chemolimpex, kempingbútor a Hungarocoop. Ezek a tőkés piacokon - rendszerint különböző ügynökök közvetítésével - végül is egyazon vevőkörhöz jutnak el.

A tőkés exportoffenzíva megvalósításához szükség van a vállalatok saját, ütöképes piaci szervezetének kiépítésére. Ennek egyik akadálya, hogy míg az ügynöki jutalék a bruttó árbevétel csökken-tő, közvetlen áruforgalmi költség, a küll-földi vállalkozás létesítése a fejlesztési alapból történik.

A szerző álláspontja szerint minden termelő vállalat, amely a külső piacokon eladható árut készít, és meg tud felelni a külkereskedelmi miniszter által a külkereskedelmi tevékenység folytatásához előírt feltételeknek, *potenciálisan jogosult a külkereskedelmi tevékenységre*. A külkereskedelmi vállalatoknak pedig, az egyéb előnyök mellett olyan nemzetközileg versenyképes kereskedői profilot kell kialakítani, amely vonzóvá teszi a termelők számára, hogy áruikat felajánlják.

A vámmunka tapasztalatai

A Pénzügyminisztérium felügyelete alá tartozó vám- és pénzügyőrség tevékenységéről tartott sajtótájékoztatót dr. Garamvölgyi Károly vezető-örnagy, a testület vezetője. A vám- és pénzügyőrség feladata: az ország külkereskedelmi forgalmának vámkézelése és vámmellenőrzése, a nemzetközi utazási forgalomban résztvevők vám- és devizaelőnézése, a küllföld-ről külldött ajándékárúk vámmellen-őrzése, a szesz jövedéki ellenőrzése, a bértőzfésben előállított pálinka adóztatása, a vám- és deviza-vissza-élések és büncselekmények megelő-zése, felderítése. E hagyományos fel-adatakhoz társult az utóbbi években a repülésbiztonsági teendők éllátása.

A külkereskedelmi forgalomba behozott - importált - vámárúk után kiszabott vám összege az utóbbi években folyamatosan csökkent, 1980-ban pedig már nagyobb mértékben, mint az import. Ennek oka: a GATT körtárgyalások eredményeként 1980. január 1-én életbe lépett az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény, s Magyarország is megkezdte vámtételeinek csökkentését, sőt bizonyos árucsoportban a nyolc év alatt végrehajtandó csökkentést összevontan már 1980. január 1-ével teljesítette. Az import szabályozásában fontos szerepet betöltő vám összegének csökkentését az 1980. évi import relációs- és áruösszetételének változása is erőteljesen befolyásolta. (Fejlődő országoktól kedvezőbb vámtarifákkal többet vásárolunk, a viszonylag magas vámtétel alá tartozó beruházási javak importja visszaesett.)

Az elmúlt évi külkereskedelmi forgalommal kapcsolatos vámkézelési tapasztalat: jelentősen emelkedett a konszignációs raktárakba behozott árúk vámtétele, s egyidejűleg egy-harmadára csökkent a bérleti, vagy haszonbérleti szerződés alapján kezelt árúk vámtétele. Az elmúlt évben a vámkézelés számára új feladatot jelentett az újonnan létesített *négy vámszabadterület* ellenőrzése. A külkereskedelmi forgalommal összefüggő munkában a testület a vám közzgazdasági szabályozó szerepének hatékonyabb érvényesítését kívánja elősegíteni.

Az utasforgalmi vámmellenőrzése az idegenforgalmi szezonban igényel nagy erőfeszítéseket. Az összfor-galom mintegy 40 százaléka július-augusztus hónapra, mintegy 60 százaléka pedig június-szeptember időszakára jut. A zökkenőmentes ellenőrzést nehezíti, hogy az utasfor-galom jelentős része - a nemzetköz-i tendenciákkal egyezően - a köz-utakra terelődött, s ott is néhány vámvihatalra - Hegyeshalom, Rösz-ke, Sopron, Rajka, Letenye - összpontosul.

Az utasforgalmi vám- és devizael-lenőrzés az idegenforgalom árnyodá-laira, az árural, fizetőszékkel elkö-vetett jogellenes cselekményekre is utal. Az utóbbi években elsősorban a küllföldi állampolgárok által elkö-vetett - és felderített - vám- és devizabűntetések száma, értéke és a szervezet természetesen emelkedett. A kereskedelmi és a nem kereskedelmi árfolyamok közelítése a forint illegá-lis kivitelének és behozatalának megakadályozásában támaszt fokozott követelményeket.

A kormány jogalkotási programjában szerepel a vámjog korszerűsíté-se. A vám- és pénzügyőrség a vámmunka tapasztalatait összegyűjtve váll-al részt a vámjog újraszabályozásá-ban.

(g.)

Nyomott árak a nyersanyagpiacokon

Az ipari nyersanyagok iránti kereslet 1981-ben lanyhább volt az előrejelzésekénél, mivel a fejlett tőkés országokban a gazdasági tevékenység szintje elmaradt a várttól. Az OECD-országokban a bruttó hazai termék realértékben az idén 1,2–1,5 százalékkal nőtt, vagyis a tavalyival lényegében azonos ütemben. A nyersanyagok iránti kereslet megítélése szempontjából talán még lényegesebb ipari termelés pedig a fejlett tőkés országok többségében stagnált, sőt például Nyugat-Európában csökkent is. Mindezek folytán 1981-ben az ipari nyersanyagok jelentős részének tőzsdei jegyzési szintje nem csupán reálértékben, hanem nominálisan is csökkent.

A konjunktúra alakulása közvetetten hatott a mezőgazdasági termékek piacára is. A nyomott árakat azonban elsősorban a jó terméseredmények következtében megnövekedett kínálat magyarázza. Az árupiacok fejlődésére további hatással volt a dollár erősödése — a jegyzések jelentős hányada dollárban van —, valamint a magas kamatszint. A nem ritkán 20 százalékos kamatok ugyanis mérsékeltek a készletezési hajlamot és a spekulációs vásárlásokat, és így hozzájárultak a kereslet általános csökkenéséhez. Nem felejtkezhetünk meg arról sem, hogy az idén az olajár — legalábbis dollárban — nemhogy nem emelkedett, hanem sok fajta esetben nominálisan is csökkent.

Végeredményben tehát — az UNCTAD számításai szerint — 1980. negyedik negyedévéhez képest 1981. harmadik negyedévére a mezőgazdasági termékek árai 22 százalékkal, a mezőgazdasági eredetű nyersanyagok jegyzési szintje átlagosan 20 százalékkal, míg az ipari nyersanyagoké 15 százalékkal csökkentek. A piaci jegyzések tanúsága szerint a tendencia 1981 további hónapjaiban is folytatódott. Minthogy az OECD legutolsó előrejelzésében 1982-re 2–3 százalékos reálnövekedést jósolt, jövőre nem várható a nyersanyagárak hirtelen megugrása. Mindössze lanyha, bár folyamatos javulás viszont valószínűsíthető — persze csak a konjunkturális tényezők alapján.

★

Az egyes termékek közül különösen nyomott volt az acél ára, mivel egyik fő felhasználója, az építőipar, az átlagosnál jóval súlyosabb helyzetbe került. A betonacél főb Antwerpen ára 1980 elején még tonnánként 326 dollárt ért el, idén nyáron már csak 225 dollár volt. A szakértők 1982 második feléig lassú megeléknülést várnak — bár az 1979–80-as árszint elérése egyelőre kizártnak tűnik. Az árak szilárdulásait elősegítő tényezőknek tartják a konjunktúra megeléknülését, a Japánban elhatározott mintegy 9 százalékos termelésnövekedést és a közös piaci termelők önkorlátozását. Bizonyos acélfajták, így a speciális acélok piaca az

alacsony szinten vannak. A réz tavalyi áralakulását az is befolyásolhatta, hogy a lanyha keresletet kínálati oldalról a hosszú amerikai sztrájk bizonyos fokig ellensúlyozta. Az idén azonban a mintegy 5 százalékkal növekvő termeléssel szemben folyamatosan mérséklődő igény állt. Mindezek következtében a rézárak reálértékben ma már mintegy 40 százalékkal az 1972-es szinttől is elmaradnak és így — figyelembe véve a visszafogott termelést — egy 1982-es ár-emelkedés nem tűnik irreálisnak.

Az ötödik londoni jegyzésére 1980 eleje és 1981 nyara között csaknem megkétszereződött, utána viszont az autópálya válsága következtében jelentkező keresletmérséklődés itt is éreztette hatását. E trend mellett azonban az árak rövid távon viszonylag széles sávban ingadoztak, több alkalommal ugyanis a biztonságos ellátást sztrájkok (Kanadában, Ausztráliában és részben az USA-ban) veszélyeztették. A nyár vége óta azonban az olom ára egyértelműen lefelé tart, és a megelőző hónapokhoz képest egyedül novemberben 10 százalékkal csökkent.

Az előzőekhez képest a cink kivétel jelent, hiszen jegyzési szintje 25 százalékkal magasabb az egy évvel korábbival összehasonlítva. Ennek alapvető oka azonban nem annyira a keresleti, mint inkább a kínálati oldalon található. Az USA-ban, Írországban és Mexikóban lezajlott sztrájkok következtében ugyanis a cinkkoncentrátum szinte hiányzik, és így a termelői árak hárrom alkalommal is emelkedtek. 1981 augusztusában a jegyzésár hétéves rekordot ért el, azóta azonban az ár némiképp mérséklődött.

„Karriert csinált” az idén az ón is, piaci árszínvonal jelenleg mintegy 25 százalékkal haladja meg az egy évvel ezelőt. Ez annál is meglepőbb, mivel korábban a szakértők többsége a várható kínálati többlet miatt lanyha piaci helyzetet prognosztizált. A keresletet azonban növelték váratlan — feltehetően spekuláns célzatú — vásárlások.

Ugyancsak erős ármozgás volt megfigyelhető az év folyamán a nikkelpiacon. Bár a legnagyobb felhasználó, a kohászat válságban van, az árak január–augusztus között meredeken emelkedtek. A mérséklődés azonban ez után hasonlóan gyors volt és novemberre a jegyzési szint gyakorlatilag a januári, az 1980-as átlagtól, elmaradó szintre esett vissza.

Az alumínium londoni tőzsdei jegyzése — mely a világpiaci áralakulásnak a fém esetében csak egyik jelzőszáma a rendelkezésre álló három közül —, a tavalyi nyári tonnánkénti csaknem 800 fontról november végére 600 font alá esett. Míg az elmúlt években a termelés évi átlagban 8 százalékkal növekedett, az idén a kereslet mintegy 4 szá-

ugyancsak tartós keresletről tanúskodnak, az árak mintegy 8 százalékkal haladják meg a megelőző szezont.

Miközben 1979-ben 24 százalékkal, tavaly pedig 9 százalékkal nőttek a búzaárak, az idén a termés és az exportálható mennyiségek növekedése következtében az árak csökkentek. A készletek szintje azonban a világfogyasztás 16 százaléka esetéig vissza, míg az elmúlt négy évben arányuk meghatadta a 20 százalékot. Az 1981–82-es mezőgazdasági évben a világtérelés előreláthatóan 3 százalékkal nő, az exportálható mennyiség emelkedése azonban elmarad az importőrök keresletétől.

A kukoricaárak 1981 közepéig szilárdak maradtak, akkor azonban a várható rekordtermés híre árcsökkenést indított meg. Az árak még a jelenlegi gyenge kereslet mellett is valószínűleg stabilizálódnak, a jelenlegi jegyzés szintje azonban már mintegy 20 százalékkal elmarad az év elejétől.

Az elmúlt években a legnagyobb áringadozás a cukorpiacra volt megfigyelhető. 1979 vége és 1980 utolsó hónapja között a jegyzésárak megnövekedtek, majd ugyanolyan ütemben csökkentek és jelenleg a korábbi rekordszintnek mindössze harmadát teszik ki. (Csupán augusztusban az árszint 25 százalékkal mérséklődött.) Az 1981–82-es évre a szakértők 93 millió tonnás világtérlemést várnak, miközben a fogyasztói igényt 91 millió tonnára prog-

nosztizálják. A többlet várhatóan a készleteket növeli, amelyek azonban a normálisnak tekintett 25 százalékkal szemben már most a felhasználás 28 százalékát teszik ki. A kereslet meghaladó kínálat következtében az év folyamán nyomott volt az olajosmagvak piaca is.

A különböző kávéfajtákra számított összesített árindex 1981 nyarán 40 százalékkal maradt el az 1980 őszi csúcstól. Előrejelzések szerint az 1981–82-es mezőgazdasági évben várhatóan 10–15 százalékkal is meghaladhatja az egy évvel korábbit, s ez minden bizonnyal elmarad a felhasználás emelkedésétől. A 62 millió zsákos importkereslet és a 76 millió zsákos exportálható mennyiség különbsége így minden bizonnyal a készleteket növeli majd, amelyek azonban így, várhatóan, a világimport kétharmadára emelkednek. A Brazíliai sűjtő fagy — 1981 nyarán — csupán az 1982–83-as év termését érintheti, és megtörténhet, hogy a brazil termékesítés más exportőrök pótolni tudják. A közeljövőben tehát nem lehet számítani az 1980. első félévi magas árszintek visszatérésére.

A kakaótermés már öt egymást követő évben meghaladja a fogyasztást és az árak is ennek megfelelően alakultak. 1980 elejéhez képest az árak az idén nyárra a felére estek vissza, és jelenleg is mintegy 40 százalékkal elmaradnak az akkori magas szinttől. Bár a Nemzetközi Kakaóegyezmény októberben életbe lépett, még nem váltott ki árstabilizáló hatást. Ebben minden bizonnyal szerepet játszik, hogy a legnagyobb termelő Elefántcsontpart és a legjelentősebb felhasználó, az Egyesült Államok, nem vesz részt a megállapodásban.

Gonda György—Szentgáli Péter

PERISZKÓP

KUBA

Sikeres tervidőszak-nyitány

Bár a kubai gazdaság 1981. évi teljesítményéről még nem állnak rendelkezésre átfogó adatok, a részeredményekből már megállapítható, hogy az ötéves terv első esztendeje sikereket hozott. Az 1981–85-ös terv már szerves része annak a gazdasági stratégiának, amelyet az ezredfordulóig dolgoznak ki azzal a céllal, hogy biztosítsák Latin-Amerika első szocialista államának átfogó gazdasági és társadalmi fejlődését.

Az előző — 1975–80. közötti időszakra szóló — ötéves terv célkitűzéseit nem sikerült maradéktalanul teljesíteni a belső és a külső gazdasági körülmények nehezebbé válása miatt. A gazdasági növekedés öt év alatt 20 százalékot ért el, az alapiparágak termelése évente 5 százalékkal bővült, a mezőgazdaság pedig 3,3 százalékkal. (A tervidőszakban a cukortermelés 25 százalékkal haladta meg az előző ötéves terv átlagát.)

A népgazdasági terv teljesítésében bekövetkezett elmaradások oka — amint azt a Kubai Kommunista Párt második kongresszusán Fidel Castro megállapította — mindenekelőtt az a növénybetegség volt, amely jelentősen visszavetette a cukor- és dohánytermelést, valamint az exportot. Ugyancsak hátráltatta a tervteljesítést a munkatermelékenység nem megfelelő növekedése, valamint a munkafegyelm területén tapasztalt hiányosságok. A gazdasági vezetés idejében felismerte a hiányosságokat, s 1978-ban meghirdették az új gazdaságpolitikát.

Ennek keretében részben az állami vállalatokra ruházták át a finanszírozást és a termékszerkezet megválasztását, de egyben gazdaságos, hatékony termelést várnak el tőlük. Intézkedéseket hoztak a munka termelékenységének javítására, elsősorban az anyagi ösztönzés került előtérbe. Nagyobb szerephez jutott a piac, bővült a jegyzésrendszeren kívül is kapható termékek mennyisége és választéka, a kistermelők pedig lehetőséget kaptak a közvetlen értékesítésre.

Az intézkedések meghozták gyümölcsüket. Erről tanúskodnak az 1981. első félévének gazdasági eredményei. Az előző esztendő azonos időszakához képest az ipari termelés 10 százalékkal emelkedett, ezen belül a könnyűipar 20, az élelmiszeripar pedig 10 százalékkal növelte teljesítményét. Jók a mezőgazdasági eredményei is, tavasszal minden korábbinál több cukornádat vásároltak fel, s a kedvezőtlen időjárás ellenére az ültetési veszteség alig érte el a 3 százalékot. Néhány héttel ezelőtt Havannában bejelentették, hogy 1981-ben Kuba történelmének legnagyobb cukornádtermését takarították be, s a cukorgyártás megdönt minden korábbi rekordot.

Akárcsak a többi szocialista országban, Kubában is előtérbe került a minőség, a hatékonyság, a korszerű termékszerkezet kérdése. Új gazdaságirányítási módszerek, gazdasági szabályozók kerülnek fokozatosan bevezetésre. A meghozott intézkedések azt is szolgálják, hogy az 1986-ban bevezetésre kerülő új gazdasági mechanizmus idejére a gazdaság készen álljon a váltásra. Központi feladatnak számít a jelenlegi tervidőszakban az áru, a pénz és a hitel szerepének növelése.

A következő években a kubai gazdaság kiemelt ágazata lesz az energetikai ipar, a gépgyártás, a kitermelőipar és az ehhez kapcsolódó feldolgozóipar, valamint a mezőgazdaság és az élelmiszeripar. Továbbra is megkülönböztetett figyelemben részesül a cukoripar, amely az ország bevételének nagyobbik részét biztosítja. 1985-ig nyolc új cukorgyárat építenek, s az importtól való függőség csökkentésére megszerzik a cukoripari berendezések alkatrészeinek gyártását.

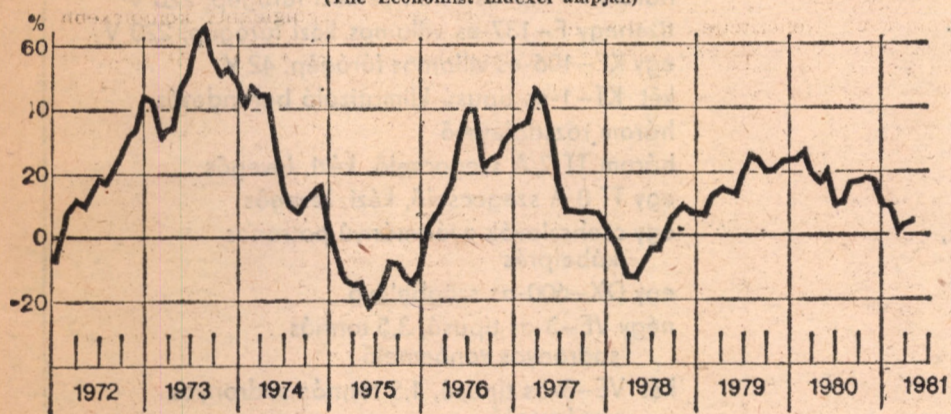
A cukor mellett a nikkelt is fontos szerepet játszik a külkereskedelemben. (Kuba rendelkezik a világ harmadik legnagyobb nikkelt készletével.) A tervek szerint a többi KGST-ország segítségével 1985-re megkétszerezik a termelést, amely az évtized közepére eléri majd a 70 ezer tonnát. Ugyancsak fejlesztik a citrusfélék termesztését. A KGST 35. ülészakán megállapodás született arról, hogy Kuba a tagországok segítségével bővíti a citrusfélék termesztését és feldolgozását. A termelés az évtized végére eléri az évi 2 millió tonnát, amelyből 1,5 millió tonna kivitelre kerül.

A külkereskedelemben továbbra is a KGST-országok maradnak a legfontosabb partnerek, velük bonyolódik le a szigetország export-import forgalmának negyötöde. A jelenlegi ötéves terv előírja a lakosság szükségleteinek jobb és teljesebb kielégítését. 1985-ig mintegy 200 ezer lakás épül, emellett tervezik több mint 250 oktatási létesítmény, 150 egészségügyi és több mint ezer mezőgazdasági beruházás megvalósítását. A lakosság életszínvonalát folyamatosan nő, a személyi fogyasztás évi 4, a társadalmi fogyasztás pedig évi 3 százalékkal emelkedik.

A gazdaságfejlesztés közép- és hosszú távú koncepciójának szerves része a gazdasági ágazatok összekapcsolása oly módon, hogy termelési komplexumok jöjjenek létre. A mezőgazdaságot például az iparral és a cukoriparral, a mezőgazdaságot és az ipart az élelmiszeriparral, a bányáipart a gépiparral és a fémkohással kapcsolják össze.

—a—e

A 12 legfontosabb nyersanyag- és mezőgazdasági termék SDR-ben számított világpiaci áralakulása (The Economist indexel alapján)

átlagosnál kedvezőbbben is alakulhat. Az acélpiaci helyzet természetesen közvetlenül befolyásolta a vasérc piaci megítélését is. Úgy tűnik azonban, hogy az utóbbi ára jobban ellen tudott állni a lefelé irányuló nyomásnak, hiszen az idén mindössze 7–8 százalékos árcsökkenés következett be. (Tegyük hozzá, hogy 1979–80-ban a vasércárak mintegy 40 százalékkal emelkedtek.)

A szinesfémek piacának ideji helyzetét jól szemléltetik a készletstatisztikák. A zürichi gazdaságkutató intézet számításai szerint 1981-ben — előzetes adatok szerint — a termelői készleteknek a felhasználáshoz viszonyított aránya jelentősen emelkedett. Míg az alumínium esetében ez a viszonyszám 1979–80-ban 15 százalék volt, addig 1981-re 20 százalékos érték várható. Hasonló változást mutatnak az adatok a réz, az olom és az ón esetében is.

A felhasználói készletek viszont — például a réz esetében — kifejezetten

zalékkal csökkent. A jelenlegi árszint egyébként reálértékben az 1972-esnek felel meg, és valószínűleg csak a leghatékonyabb termelők esetében fedezi az energiaárak miatt alaposan megemelkedett termelési költségeket. Egyes vélemények szerint a megeléknülés hamarosan megkezdődik, más nézetek szerint viszont a magas termelői készletek miatt — mintegy 2,5 millió tonna —, erre a fordulatra 1982 őszéig várni kell.

A jelentősebb textilipari nyersanyagok közül a pamut ára 1980-ban a némiképp csökkent termelés és a mérsékelten növekvő igények következtében mintegy 30 százalékkal nőtt. Ezt a szintet az idén nem sikerült megtartani, az árak a múlt év végéhez képest mintegy 20 százalékkal csökkentek. A készletek azonban alacsonyabbak, mint két évvel ezelőtt, és így jövőre, javuló textilkonjunktúra esetén, egyáltalán nem zárható ki a 10–15 százalékos ár-emelkedés. Az ausztráliai merinógyapjú-eladások

A MÉH Tröszt

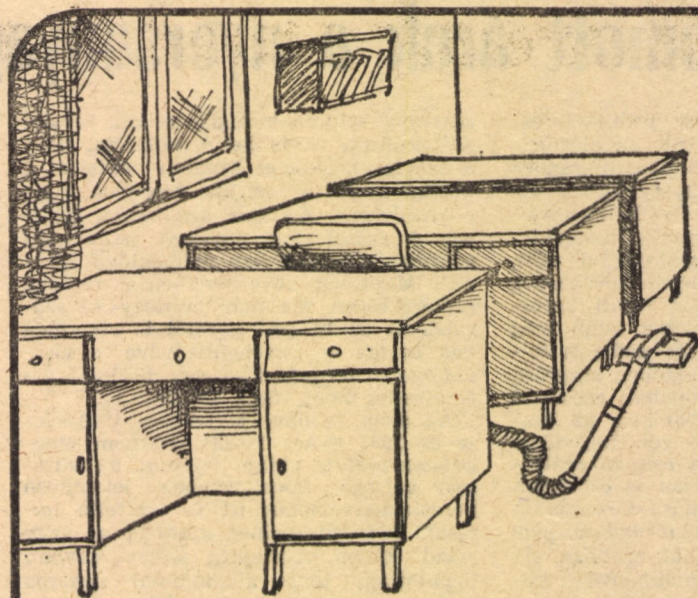
és a keretébe tartozó

**vállalatok köszönik
a vas-, a szinesfém-,
az akkumulátor-, a papír-,
a textil-, a gumi-, az üveg-, a bőr-
és a műanyag hulladékok
gyűjtésében nyújtott segítségüket**

Kérjük, hogy népgazdasági és környezetvédelmi szempontból egyaránt fontos munkánkat a jövőben is támogassák.

A hulladék értékes nyersanyagforrás

A Fővárosi Takarító Vállalat felajánlja közületi megrendelőinek korszerű szolgáltatásait az 1982. évre

- Irodaházak napi takarítása
- Szőnyeg- és szőnyegpadló-tisztítás
- Rovarirtás - rovarmentesítési szerződések

Megrendelések felvétele a kereskedelmi kirendeltségen:
Budapest VIII., József krt. 49.
Telefon: 341-371, 141-947.

Megvételre felajánljuk használaton kívüli anyagainkat és gépeinket

A 011-es raktárból:

biztosítók,
diódák, tranzistorok, elektronikus alkatrészek,
ellenállások, kondenzátorok,
lámpafoglatok,
izzók, fénycsövek,
sorkapcsok.

A 012-es raktárból:

acéllemez, rúd, idom,
szinesfém.

A 013-as raktárból:

csiszolókorongok,
feszültségváltók,
hajtás-tartalékok,
trafók, feszváltók.

A 015-ös raktárból:

alumínium hegesztőhuzal,
különbéféle csavarok, anyák, alátétek, szegecsek,
fűrészlapok,
imbiszkulcsok,
préslégfúró alkatrészek,
rotextárcsa,
sínszorítók,
szűkítők.

A 018-as raktárból:

áramváltók,
relék és alkatrészek,
villamos műszerek és alkatrészek.

A 022-es raktárból:

különbéféle kábelek,
szigetelt és csupasz vezeték.

A 038-as raktárból:

manométerek,
különbéféle szigetelők,
karimák, szelepek.

A 050-es raktárból:

jelzőlámpák, nyomógombok,
hőkioldók,
tolózárak.

Használt gépek:

egy asztali körfűrészgép
két Szemlér-féle forrasztó trafó
egy elszívó berendezés
két pneumatikus emelő
négy görgős szállítószerszemet
egy asztali fűrőgép
egy bányafűrőgép
négy bányafűrőgéphez 8/2 fűrő
egy bányafűrőgéphez 7/1 fűrő
egy rozsdaleverő pneum.
egy öttonnás, láncos vascsigasor
egy bányaelemő
egy Vpp-6-os légfűrőgép
hat MFP-10-es légfűrőgép, Ø 10
egy vezetékkezelő
egy vezetékkezelő
egy MC-150-es légsziszolóp

egy TE-17-es vill. ütvefúró gép, 220 V
három F-153-as villamos kézi fűrőgép, 220 V
tizenegy F-137-es villamos kézi fűrőgép, 220 V
egy KF-106-os villamos fűrőgép, 42 V
két KT-1-es típusú klimatizáló berendezés
három rozsdaleverő
három TT 7/A szegecselő, kézi, levegős
egy TT 8/A szegecselő, kézi, levegős
egy csehszlovák gyártmányú patronos
kábelprés
egy DX-600-as szögbelövő
négy VE-3-as típusú, 3,5 tonnás
sodronyos vonóemelő
két VE-3-as típusú, 1,5 tonnás sodronyos
vonóemelő
egy MTD-300-as típusú gyorsdaraboló
két DMP-50-es hidraulikus prés
hat 14 EC típusú kézi huzalsodró
öt lengyel gyártmányú hidraulikus kéziprés

Kérésére tételjegyzéket küldünk.

VERTESZ

Villamoserőmű Tervező és Szerelő Vállalat

Budapest XI., Fehérvári út 108-112.
Ügyintéző: Kárpáti Béláné,
telefonszáma: 451-920, 268-as mellék.

Energiatakarékos japánok

A gazdasági szerkezet folyamatos átalakításával szoros összhangban a japán kormány és az egész ipar nagy erőfeszítéseket tesz az energiafogyasztás korszerűsítése érdekében. Ez a tevékenység alapvetően két irányú, egyrészt az energiatakarékosság, a fajlagos energiaigény csökkentése, másrészt pedig az energiafelhasználás szerkezeti átalakítása a cél.

Hosszú távú kormányprogram

Az elmúlt években a japán gazdaság jelentős eredményeket ért el az energiamegtakarításban. 1973 és 1979 között a GNP százalékos reálnövekedéséhez az energiafelhasználás mindössze 0,48 százalékos növekedésére volt szükség. Az 1980-as 5 százalékos gazdasági expanziót pedig az energiafogyasztás csökkenése mellett valósították meg.

A sikereknek két alapvető oka van: egyrészt az iparszerkezet átalakítása az ipar energiaigényességének csökkentésére, az energiaigényes ágazatok nagy részének leépítése révén; másrészt pedig az egyes iparágak fajlagos energiafogyasztásának csökkentésére a technikai fejlesztés révén. Ez utóbira jó példa a Japán elsődleges energiafelhasználásából 15 százalékkal részesedő acélipar, mely az utóbbi tíz évben 10 százalékkal csökkentette az acélgártás fajlagos energiaigényét, a számítógépes folyamatirányítás bevezetésével, a kohók modernizálásával.

Az energiafogyasztás korszerűsítésének másik eszköze a felhasználás szerkezetének átalakítása. Japán kőolajszerkezetének több mint 99 százalékát importálja, és ezért a 70-es évek két olajár-robbanása különösen súlyosan érintette az ország gazdaságát. Így az energiatakarékossággal egyenlő fontosságú a szigetország számára, hogy energiafelhasználásának minél nagyobb részét kőolaj helyett egyéb, úgynevezett alternatív energiaforrásokból (szén, atomenergia, földgáz, víz- és geotermikus energia stb.) elégtételt, s ezáltal minél nagyobb mértékben csökkentse a függőségét a kőolajtól.

A japán gazdaság e területen is előrelépett (bár az is kétségtelen, hogy itt a technikai, környezetvédelmi stb. problémák miatt ez csak kevésbé látványos mértékű lehet): míg 1973-ban az impor-

tált kőolaj és -származékok részaránya az összes energiafelhasználáson belül 75,3 százalékot tett ki, addig 1979-ben már csak 68,3 százalékot, 1981 végére pedig a tervek szerint lecsökken 65 százalékra.

A japán acélipar például egy tonna nyersacél előállításához 1973-ban 128 liter kőolajat használt fel, 1980-ban már csak 55 litert. Az iparág egészének kőolajigénye ugyanezen időszak alatt 13,5 millió tonnáról 4,1 millióra csökkent és részese a kőolaj részaránya az energiafogyasztásban 50 százalékra csökken. E megállapítás alapja az a kormányprogram, amelyet 1980 novemberében hagytak jóvá az alternatív energiaforrások nagyobb arányú felhasználásának elősegítése érdekében. A kormányprogram egyrészt jelentős összeget biztosít a cél megvalósítása érdekében, másrészt számít a magántőke aktív közreműködésére, s ennek érdekében hitelpreferenciákat és adókedvezményeket nyújt részére. A kormányprogram az alternatív energiaforrások közül legfontosabbnak a szenet, az atomenergiát, a földgázt, a geotermikus és napenergiát látja.

Túteljesített ígért

A kőolaj helyettesítésében várhatóan a szénnek lesz a legnagyobb szerepe. A szénfelhasználás — a program szerint — megkétszereződik: az 1979–80-as 78,3 millió tonnáról 1990-re 163,5 millió tonnára nő. A 163,5 millió tonnából mindössze 20 millió lesz a hazai termelés, a többit importálni kell. A MITI szerint, ha a behozatalon belül az USA részaránya növekedne elsősorban, mivel ez segítene a két ország közötti kereskedelempolitikai problémák megoldásában, hozzájárulna a kereskedelmi mérleg japán aktívumának csökkenéséhez.

A szén szerepének növeléséhez azonban jelentős beruházások szükségesek, kezdve a kitermeléstől egészen a végső

felhasználásig. Tulajdonképpen szénlányt kellene kiépíteni, amely a japán érdekeltséggel megvalósítandó szénbányászattól a szállítási, raktározási és elosztási infrastruktúrán keresztül egészen a környezetvédelemig és a szénfelhasználási technológiák fejlesztéséig terjedne.

Fontos feladat vár a nukleáris energiára is. A meglévő 16 millió kW-os és a jelenleg építés alatt álló 15 millió kW-os kapacitást 1990-re 51-53 millió kW-ra szándékoznak bővíteni, ezáltal az atomenergia részaránya az 1981. évi 5 százalékról 11 százalékra nőne az energiamegtermelésben. Itt a legnagyobb problémát a telepítéshez szükséges terület kijelölése jelenti, egyrészt a nagy népsűrűség, másrészt pedig a lakosság atomenergiával szembeni ellenérzése miatt.

1990-re várhatóan a földgáz szerepe is megközelíti az atomenergiáét (10 százalékos részesedés). A földgáz elsősorban környezetkímélő hatása miatt előnyös, ugyanakkor viszont Japán ebből az energiaforrásból is szinte teljes mértékben importra szorul. Ahhoz, hogy a földgáz az energiaszerkezetben betöltsen az ideiglenes 15 millió tonnás folyékony földgázimportot 45 millióra kell növelni.

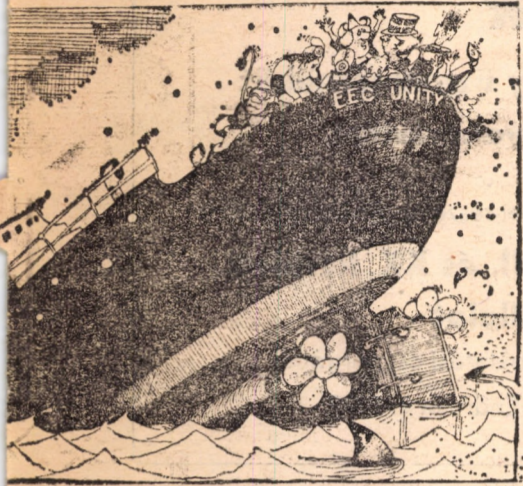
Az előrejelzések szerint az egyéb energiafajták részaránya 11 százalék lesz. Ide tartozik a vízienergia, az egyetlen amely teljes mértékben független a külföldi szállításoktól, a geotermikus energia, és az egyéb úgynevezett „új típusú energiák” (napenergia, alkoholból készült üzemanyag, biomassa, szélenergia, a tengeri hőmérséklet-különbségének kihasználása stb.). Ez utóbbiak esetében azonban a gyakorlati alkalmazáshoz még számos területen technikai áttörés szükséges.

A fejlett tőkés országok 1979-es tokiói csúcserőkezletén Japán vállalta, hogy kőolajimportját napi 6,3 millió hordó szinten tartja. Úgy tűnik, hogy a szigetország túteljesítette ígértét. A Kereskedelmi és Ipari Minisztérium becslése szerint a behozatal az energiatakarékossággal és a fogyasztás szerkezetének átalakításával 1985-ben már csak napi 5,7 millió hordót tesz majd ki. Egyes olajszakértők szerint azonban a reális szám még ennél is alacsonyabb, 5 millió hordó körül alakul majd.

Sz. P.

zók, részletes ismertetésük felesleges. Mint minden szervezet, a bizottság is igyekszik megerősíteni tekintélyét, növelni személyi állományát, mondván például, hogy a gyümölcsök, a gabona, a marhahús és a főzelékek minőségi mutatóinak és árjegyzéseinek megállapításához a mainál több és jobb szakértelemmel rendelkező munkatársra van szükség.

Látnivaló, hogy az érdekelték a közös agrárpolitika jelenlegi szintjének továbbfejlesztésén munkálkodnak még ha a maguk bürokratikus módján is Ehhez kapcsolódik a bizottság kifakadása, amely el-

A csúcs

(The Times)

ftéli a tagországok által egyenlő fizetett szubvenciókat, hiszen ez megzavarja a közösség politikáját. Ígériük, hogy a jövőben e téren szigorúbb lesz a bizottság és pénzügyi szankciókat alkalmaz majd. Ígéri, hogy a társadalmi struktúrájának megfelelően politizál és ezen a területen a beavatkozás növelését helyezi kilátásba. A leglényesebb azonban az a megállapítás, hogy a termelési szerkezet gyökeres megváltoztatására nincs lehetőség, persze talán nem is szükséges. Egyes esetekben a vetésterületre vonatkozó korlátozás feloldásával mérsékelni lehet az importot és — mint a takarmánybab és -borsó esetében — olyan termelési ösztönzést adni, amely az energiatakarékosságra és a műtrágya-felhasználás csökkentésére szorítja a gazdákat. Mindent egybevetve a következő 7–8 évre szóló terv a korábbiakkal ellentétben a kis, ámbar alacsony termelékenységű, de szolid költségekkel dolgozó gazdaságokat hozza kedvezőbb helyzetbe a háziasszonyokkal szemben. Végül is az adófizető polgárok érdekében.

B. M.

PERISZKÓP

kével szemben. A kormányzerveknek — így az Igazságügyminisztériumnak és a Szövetségi Kereskedelmi Bizottságnak — természetesen csak az eljárás megindításához volt joga, a döntés bíróságokra tartozik.

A Carter-kormány vélhetően politikai megfontolásból döntött úgy, hogy 1980-ban eljárást kezdeményez az Amerikai Telefon és Táviratársasággal (ITT) szemben, mely a legtöbb alkalmazottat foglalkoztató vállalatbirodalom tengerentúlon. Egy ilyen per ugyanis mindig felhasználható arra, hogy emelje, a kormány népszerűségét a kistökés előtt, „az elnök számára nincs szent téhen” — illúzióját erősítse.

A republikánus kormányzatról a megfigyelők eleve azt tétellezték fel, hogy elődeinél ritkábban nyúl a jogszabályokhoz. Az új igazságügyminiszter olyan kijelentést is tett, amelyet sokan úgy értelmeztek, hogy a Reagan-kormány a tőkekoncentrációt az USA üzleti életében pozitív fejleményeknek itéli. E feltételezésnek a gyakorlat sem mondott ellent. A British Petrol és a Kennecott társulása ellen Washingtonban nem emeltek véteket, a Dupont is átvehette a Conocot annak ellenére, hogy a frigy értéke 7,3 milliárd dollár. Még jelentősebb volt, hogy a Szövetségi Kereskedelmi Bizottság visszavonta a vádat egy régóta húzódozó perben nyolc olajvállalat ellen. Egy másik esetben pedig gabonából készült élelmiszerek gyártói kaptak a hatóságtól felmentést.

Mindéz teljesen egybevágott azzal, hogy a republikánus kormányzat minél kevesebbet kívánt a vállalkozói kapcsolatokba beavatkozni és mind otthon, mind nemzetközi téren „a piac” üdvöztető hatásait hangsúlyozta. Reagan szakértői is kezdték megfogalmazni az Igazságügyminisztériumban tevékenységük irányelveit. Eszerint a vertikális fúziók — ahol például két kooperáló egyesül — valamint az eltérő profilú cégek házassága nem csökkentik a versenyt és ezért a kormány ilyenkor nem emel véteket. (Szakmai szempontból persze vitatható az álláspont. Ha ugyanis valaki egyesül a beszállítóival úgy az adott részegységet aligha fogja a jövőben megkísérelni másutt megvenni ha vállalaton belül is megkaphatja). Azokban az esetekben viszont, ha horizontális fúziókról van szó, a hatóságok már figyelmesebbek lesznek. Ilyenkor ugyanis két versenytárs egyesül és ez a piaci viszonyokat nyilvánvalóan megváltoztatja.

Ilyen alapon került sor arra, hogy a Reagan-kormányzat megindítsa első eljárását a trösztellenes törvények alapján. A célpont két sörgyár egyesülése, amelyek egyenként a piac mintegy 8 százalékát ellenőrzik. A két cég azzal érvel, hogy jól kiegészítik egymást, az egyiknek középnyugaton míg a másiknak Kaliforniában van bevezetett terméke. Az egyikük állóeszközei elavultak, a másiké viszont modernnek és nincsenek megfelelően kihasználva. Az Igazságügyminisztérium szerint viszont a fúzióval a sörgyárak versenye a piacon jelentősen mérséklődne.

A 16 százalékos részesedés tehát így nézve sok. A megfigyelők viszont felvetik, hogy ugyanezt a szabályt a kormány láthatóan nem alkalmazza annak sörözőkre. Az Anhauser-Busch és a Miller ugyanis az eladások csaknem felét mondhatja magának és az ő feldarabolásukról nem esik szó. Valószínű az is, hogy egy 16 százalékos részesedéssel rendelkező sörgyár éppenhogy erősebb versenytársa lehetne a nagyoknak, mint két kisebb, egymástól független egység.

Egyelőre tehát nemigen lehet találni „filozófiát” az ügy mögött. Van olyan rossz-májú vélemény is, hogy az ügyben az Igazságügyminisztérium Reagan egyik tanácsadójának személyes érdekei alapján lépett. Az illető történetesen szintén neves sörgyáros...

G. — Sz.

mutat arra, hogy az arab piac nem egységes. A pénzügyi gazdagság és a fejlesztési lehetőség szempontjából négy csoportba osztja az országokat. „Gazdag—gazdag”, amelyekben megvan a fejlesztési lehetőség (népesség, infrastruktúra, technika) és bőségesek a pénzügyi források. Ilyen például Irak. „Gazdag—szegény”, ahol van pénz, de a fejlesztési feltételek többsége hiányzik (Egyesült Arab Emírségek, Szaúd-Arábia). „Szegény—gazdag”, kevés a pénz, de fejlesztési lehetőség még van (Marokkó) és végül „szegény—szegény”, nincs pénz és nehezek a fejlesztési körülmények (Jemen, Szudán).

A marketing szükségességét az is aláhúzza, hogy ezekben az országokban napirindan van a nehézipar szerepének felülvizsgálata (Algírban nem építik meg a nagy gázcseppfolyósító üzem), valamint sokkal nagyobb a koordináció az államok iparosítási terveiben. Így például a bahreini alumíniumkohó nagy kapacitása miatt Szaúd-Arábia lemondott egy új kohó létesítéséről.

Végül a marketing nélkül nem valósulhatnak meg azok az újfajta együttműködési formák, amelyek a jelen esetben igen jellemzőek erre a területre. Így például egyre elterjedtebb az úgynevezett trilaterális kooperáció, amelyben a gazdag arab államok most már nemcsak kölcsönt adnak, hanem finanszírozzák is az ipari államok egyes létesítményeit szegényebb arab országokban. Az inflációs veszteségek miatt az arab pénzüzetek egyre jobban bekapcsolódnak tehát az ilyen üzletekbe is. Az ezzel kapcsolatos marketing tevékenység felderítette, hogy ezen a területen nem a legmodernebb technológiára van szükség, mert sok helyen a munkaerő-helyzet (Egyiptom, Szudán stb.) munkaintenzív és nem tőkeintenzív technológiát követel meg. Másrészt a munkaerő képzettsége is lehetetlenné teszi a modern technológia alkalmazását.

Hardi Róbert

A sör kivétel!

A gazdaságra vonatkozó jogszabályok között az Egyesült Államokban sajátos helyet foglalnak el az úgynevezett trösztellenes törvények. Létrejöttük kezdete a múlt század végére, e század elejére esik és céljuk a teljes szabad verseny, a klasszikus kapitalizmus viszonyainak megőrzése volt. Az első szövetségi jogszabály, a Sherman-törvény megtiltotta monopóliumok létrehozását, a kereskedelem bármilyen módon való korlátozását és üldözendőnek nevezett minden, a fentiekre törekvő üzleti gyakorlatot. Az első világháború kitörésének évében külön hatóság, a Szövetségi Kereskedelmi Bizottság is a verseny ösztönzőinek rendelkezésére állt. E szerv megalakítását hamarosan követte az úgynevezett Clayton-törvény, mely az ársztk-riminációt, az üzletek összekapcsolását és — többek között — az exkluzív megállapodásokat minősítette törvénybe ütközőnek. E törvény 1950-ben született kiegészítése tiltja meg egyébként azt is, hogy az egyik vállalat versenytársa részvényeit a piacon felvásárolja.

A fenti jogszabályok és más, kevésbé ismert rendelkezések alkalmazása sohasem volt probatamentes. Egyrészt a fogalmakat értelemszerűen nem tudták egyértelműen meghatározni — ez különösen a Sherman-törvénynél volt gond — másrészt pedig a gazdasági gyakorlat jelentősen megváltozott Carnegie, Mellon és társaik fénykora óta. A mindenkor kormányzat politikai döntésén múlott, hogyan kívánt élni, a törvények adta felhatalmazásával, milyen vonalat képviselt a nagytö-

Vállalatnak, szövetkezetnek,
intézménynek

gyártelep

a Budapest IX.,
Liliom u. 46. sz. alatt

eladó

Érdeklődni lehet: a
Labor Műszeripari Művek
vállalatfejlesztési
főosztályán
Esztergom,
Schweidel J. u. 50.
Telefon: Esztergom 431.
Ugyintéző: Peti Endre
(6-tól 14 óráig).

Eladó egy Romayor 313-as sokszorosítógép

Magyar Szabványügyi
Hivatal
Nyomda
(Budapest, Pf. 24. 1450)
Telefon: 375-306.

Épületfenntartási munkák
műszaki ellenőrzését végző
osztályszervezethez,

osztályvezetői munkakör betöltésére

felveszünk

fiatal építész- vagy üzemmérnököt
műszaki ellenőri gyakorlattal.

Jelentkezni lehet részletes önéletrajzzal: a

Fővárosi XIX., XVIII. és XX. kerületi Ingatlankezelő Vállalat

személyzeti és oktatási csoportjánál
Budapest, Ady Endre út 7. 1192

Nemzetközi kooperációban végzett szervezői munkához

FELVESZÜNK

felsőfokú végzettségű, alkotókész

üzem- és munkaszervezőt

Textilipari ismeretekkel rendelkezők előnyben.

Érdeklődni lehet:

Magyar Posztógyár
Budapest XXI., Bajáki Ferenc u. 27.
Telefon: 275-200, 134-es mellék.

Közületektől,
1982-től hosszú időre

vállalunk

MŰSZERIPARI JAVÍTÓ SZÖVETKEZET

Szombathely, Rumi u. 10-12.
Tel.: 11-432, 13-276.

fényes (dekoratív)

nikkelezést és krómozást

Budapest belvárosi központú,
országos hálózattal rendelkező

szolgáltató vállalat felvesz igazgatási és szervezési osztályvezetőt

Jogi vagy közgazdasági egyetemi
végzettség és megfelelő
gyakorlat szükséges.

A pályázatokat bizalmasan
kezeljük.

„Szervezőkétség, 269” jellegére,
a Felszabadulás téri hirdetőbe.

Külkereskedelmi vállalat

FELVESZ

felsőfokú iskolai végzettséggel,
felsőfokú angol vagy német nyelvvizsgával és
több éves gyakorlattal rendelkező

üzletkötőt,

valamint középfokú szak- és nyelvvizsgával rendelkező
lebonyolítót

Jelentkezni lehet a 229-029-es telefonszámon.

Ha importált anyagokra,
gépi berendezésekre
van szüksége,
akkor először
a MAGÉV valamelyik egységét keresse fel:
időt és pénzt
takarít meg

A MAGÉV importált és azt helyettesítő,
sok-sok termékből álló készletével áll rendelkezésére.

Azonnali kiszolgálás

Részletes felvilágosítás: a

MAGÉV

áruforgalmi főosztályán
Budapest VII., Tanács krt. 25. 1075
Telefon: 422-986, 222-442.
Telex: 22 5122.